



KKTC Başbakanlık Uyuşturucu ile Mücadele Komisyonu

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NDE PSİKOAKTİF MADDE KULLANIMININ YAYGINLIĞI RAPORU, 2015

LEPİM Lefkoşa Psikiyatri Merkezi Çalışması
Haziran 2015

LEFKOŞA PSİKİYATRİ MERKEZİ (LEPİM) ARAŞTIRMA GRUBU

Prof. Dr. Mehmet akıcı
Araştırma Sorumlusu

Doç. Dr. Ebru akıcı
Araştırma Sorumlusu

Uz. Psk. Meryem Karaaziz
Araştırma Asistanı

Uz. Psk. Bingöl Subaşı
Araştırma Asistanı

Psk. Rüveyda Bayramođlu
Araştırma Asistanı

Uz. Psk. Gönül TaŐçiođlu
Araştırma Asistanı

ANKETÖRLER

**Ahmet Haşim
Atalay
Ali Çabuk
Arzu Konti
Arzu Özcan
Asra Babayiğit
Aylin Cucu
Aysu Aytekin
Ayten Kardeş
Baransel Öztürk
Başak İnan
BaverSağırdağ
Bemal Genç
Berfin Tarhan
Cansu Serin
Cemre Tanrıverdi
Çağla Akarsel
Çiğdem Yılmaz**

**Dilek Aslan
Fatih M. Yılan
Gökçe Can
Dilek Aslan
Fatih M. Yılan
Gökçe Can
Gözde Yılmaz
Hasan Ceylan
Hüseyin Yaprak
İbrahim Cengiz
İlayda Tesbihli
İsmail Altun
İsmail Güllüoğlu
Kadriye
Özatmaca
Kardelen Aşık
Mahmut
Özkaplan**

**Melisa İşbilen
Merve Eriz
Mesut Özkul
Mustafa İlhan
Mustafa Kaplan
Nevin Sağdıç
Pınar Turan
Saide Elmas
Seren Uğur
Sevim Ulusal
Suzan Buğdaycı
Şükran Nur
Yorulmaz
Taner Kartal
Tuğba Dimililer
Volkan Aydın
Yusuf Özperk
Zeynep Aktaş
Zuhal Koreli**

Bu alışma KKTC Başbakanlık Uyuşturucu ile Mücadele Komisyonu desteği ve talebi doğrultusunda LEPİM Lefkoşa Psikiyatri Merkezi'ne yaptırılmıştır.

GİRİŞ

Dünyada psikoaktif madde kullanımı giderek artan ve tüm insanlığı tehdit eden bir biyopsikososyal sorun haline geldiği gözlenmiştir(Sutherland ve Shepherd, 2001; Karakuş, Evlice ve Tamam, 2012). Tütün, alkol ve diğer psikoaktif madde (DPM) kullanımı, insan sağlığını etkilemekte ve pek çok ölüme neden olmaktadır (Degenhardt ve ark., 2008; Johnston, 2010a).Tütün, alkol ve DPM kullanımı evrensel hastalık yükünün %5'ini oluşturmaktadır (Gulliver ve ark., 2015). Dünya geneline bakıldığında tütün kullanımı ölüme neden olan en önemli beş neden arasında yer almaktadır (WHO, 2009). Alkol kullanımının ise 3.3 milyon insanın ölümünden sorumlu olduğunu ortaya koymaktadır (NationalInstitute on AlcoholAbuseandAlcoholism, 2015). Bununla birlikte, 1960 yılından itibaren yasadışı madde kullanımından dolayı olan ölümlerin de giderek artttığını ve dünya genelinde yasadışı psikoaktif madde kullanımı nedeniyle gerçekleşen ölümlerin 200.000 kişi civarında olduğu bildirilmektedir (Darke ve ark., 2006). Amerika'da her yıl 440.000 kişinin ölümünü tütün kullanımı ile ilişkilendirirken, alkol ve yasadışı madde kullanımının da her yıl 100.000 kişinin ölümüne sebep olduğu ortaya konulmaktadır (NationalInstitute on DrugAbuse, 2010). Eroin, kokain gibi bazı psikoaktif maddeler birkaç kullanımda dahi bağımlılık yapması nedeniyle dünyadaki ticareti son yıllarda büyük boyutlara ulaşmış ve kara paranın önemli bir kaynağı haline gelmiştir (Derdiman, 2006).Tütün, alkol ve DPM kullanılmasına gençlik çağında başlanıldığı düşünülürse, hem kişinin kendi geleceği hem de toplumun geleceği açısından bakıldığında, sorunun büyüklüğü ve tehlikesi açık bir şekilde kendini göstermektedir (Köknel, 1983; Johnston, 2010b; NIDA, 2010). Özellikle ergenlik döneminde madde kullanımı bağımlılık gelişimi için ve aynı zamanda suç ve şiddetle ilgili olabileceğinden toplum sağlığı için önemli bir sorun olabilmektedir (Evren ve ark.,2014). Madde kullanım bozuklukları, kullanıcı bireyi etkilemekle beraber kullanıcı bireyin ailesine ve yaşadığı topluma da olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir (Castren ve ark., 2015; Yılmaz ve ark., 2014).

Tüm dünya kendi kültürlerini tehdit eden psikoaktif maddelere karşı önlemler almaya yönelmektedir. Psikoaktif maddelerle mücadele hukuk, ekonomi, tıp, eğitim gibi multi-disipliner bir yaklaşımı gerektirmektedir. Ayrıca önleme çalışmaları tedavi maliyetleri göz önüne alındığı zaman daha akılcı görülmektedir. Özellikle risk gruplarının başında gelen genç kesim, önleme çalışmalarının ana hedefi olmaktadır (Botvin ve ark., 1995; Çakıcı ve ark., 2014; Ögel, 2004).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) de madde kullanım oranları giderek arttığı bildirilmektedir. Kıbrıs'ın bir ada olması, madde transit taşımacılığı için elverişli bir ortam hazırlamaktadır (Çakıcı, 2000). Stratejik konum olarak Kıbrıs, bu madde trafiğinde doğu ve batının kesişme noktası durumundadır (Boyiadjis, 2004). KKTC 'Altın Hilal' adıyla bilinen Afganistan, Pakistan ve İran'dan Avrupa'ya doğru giden madde taşımacılığı rotası üzerindedir. Balkan yolu adı verilen bu yolun güney ayağı Kıbrıs'a da uzanmaktadır. Türkiyeli ve Kıbrıslı kaçakçıların Türkiye'den başlayıp Bulgaristan, Romanya, Macaristan, Çek ve Slovakya Cumhuriyetleri üzerinden bu yolu kullandıkları bilinmektedir. İngiltere'ye götürülen eroinin önemli bir kısmının da Türkiye ve Kıbrıs üzerinden giriş yaptığı bildirilmektedir (Booth, 1996). UNODC 1980'lerde Balkan rotası olarak ifade edilen coğrafi konumun günümüzde de aktif olarak kullanılan eroin rotası olduğu bilinmekte ve son 20 yıldır Türk ve Balkan kökenli grupların bu rota üzerinden eroin transferi yaptığı belirtilmektedir (UNODC, 2012). Aynı zamanda, Türkiye'ye getirilen bonzainin de Avrupa ve Çin'in yanı sıra KKTC'den de transfer edildiği bildirilmektedir (TUBİM, 2012). Genel olarak transit rota üzerinde bulunan tüm ülkelerin madde kullanım trafiğinden etkilendiği belirtilmektedir (Affinnih, 2002; Madi, 2004).

Son yıllarda KKTC'de yasa dışı madde trafiği giderek arttığı bildirilmektedir (Karaokçu, 2000). KKTC Başbakanlığı ve Gençlik ve Spor Bakanlığı Uyuşturucu ile Mücadele Komisyonu'nun hazırladığı raporlarda, KKTC'de madde kullanımının arttığını

ortaya konulmuştur (Çakıcı, Karaokçu ve Çamlıköylü, 2006; DAÜ-PDRAM, 2015). Çakıcı (1999) tarafından yapılan nitel bir araştırmada da madde kullanımının özellikle Türkiye'den gelen üniversite öğrencileri, İngiltere'den gelen Kıbrıslı Türkler ve turist gençler arasında arttığı bildirilmiştir.

KKTC'de psikoaktif madde kullanımı ile ilgili ilk bilimsel çalışma 1996 yılında 2215 lise ikinci sınıf öğrencisi arasında yapılmış ve bu çalışmada öğrencilerin %47,2'sinin sigara, %80,8'inin alkol ve % 5,5'inin DPM yaşamları boyunca en az bir kez kullandığı saptanmıştır (Çakıcı ve Çakıcı, 2000). 1999'da aynı anket formu ile lise ikinci sınıf öğrencileri arasında evreni temsil eden 641 kişilik örneklem üzerinde araştırma yinelenmiş ve yaşam boyu sigara içme yaygınlığı %40,6, alkol %79,7 ve herhangi bir DPM kullanımı yaygınlığı %8,3 olarak saptanmıştır (Çakıcı ve Çakıcı, 2000). 2004 yılında KKTC'de yer alan 33 lisenin tümünde, 2267 lise ikinci sınıf öğrencileri arasında yapılan bir diğer araştırmada yaşam boyu sigara içme yaygınlığı %35,2, alkol kullanma yaygınlığı %85,9 ve herhangi bir DPM yaygınlığı %8,0 olarak belirlenmiştir (Çakıcı ve ark., 2010). 2011 yılında KKTC'de yer alan 34 lisenin tümünde, 2114 lise ikinci sınıf öğrencileri arasında yapılan bir diğer araştırmada yaşam boyu sigara içme yaygınlığı %26,8, alkol kullanma yaygınlığı %75,6 ve herhangi bir DPM yaygınlığı %10,0 olarak saptanmıştır (Eş, 2015).

Ortaokulların tümünü kapsayan 13-14 yaş grubu 861 ortaokul üçüncü sınıf öğrenci arasında yapılan çalışmada ise yaşam boyu sigara içme yaygınlığı %19,7, alkol %61,9, herhangi bir DPM kullanımı yaygınlığı %5,8 olarak bulunmuştur (Çakıcı ve ark., 2001). Üniversite öğrencileri arasında yapılan yaygınlık çalışmalarında da KKTC'deki hayat boyu en az bir kez sigara kullanımının %69,5, alkol kullanımının %81 ve herhangi bir DPM kullanımının da %15,6 olduğu bildirilmiştir (Çakıcı ve ark., 2014).

KKTC'de yetişkin nüfustaki madde kullanım yaygınlığı ile ilgili az sayıda çalışma bulunmaktadır. Bugüne kadar toplum genelini temsilen yapılan çalışmalar, benzer yöntemle

aynı anket formu kullanılarak 2003, 2008 ve 2013 yıllarında yapılan ev çalışmalarıdır. 2003 yılında 825 kişi arasında Kuzey Kıbrıs genelini temsil eden bir örnekleme yapılan ev çalışmasında, 18-65 yaş grubunda sigara içme yaygınlığı %44.5, alkol %82.1 ve herhangi bir DPM kullanma yaygınlığı %5.9 oranında bulunmuştur (Çakıcı ve ark., 2003). Aynı şekilde, 2008 yılında 804 katılımcı ile gerçekleştirilen ev çalışması sonuçlarına göre hayat boyu sigara kullanım oranı %64, alkol kullanım sıklığı %77,1 ve yasadışı madde kullanım sıklığı %7,7 olarak belirlenmiştir (Çakıcı ve ark., 2014). 2013 yılında 1040 kişinin katılımı ile yapılan ev çalışmasında ise yaşam boyu sigara kullanım sıklığı %62,1, alkol kullanma sıklığı 82,3% ve DPM kullanım sıklığı %8,4 olarak tespit edilmiştir (Çakıcı ve ark., 2015).

KKTC’de 2003, 2008 ve 2013 yıllarında yapılan ev yaygınlık çalışmaları en sık olarak kullanılan maddenin esrar olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte belirtilen yıllarda yapılan araştırmalar bonzai, ecstasy, kodeinli şurup ve yatıştırıcı-sakinleştirici ilaç kullanımının da yaygın kullanılan maddeler arasında yer aldığını göstermektedir (Çakıcı ve ark., 2003; 2014; Tutar, 2014). Özellikle Bonzai kullanımının son yıllarda giderek KKTC genelinde yayılması dikkat çekicidir (Tutar, 2014). Kıbrıs’ın küçük bir ülke olması psikoaktif maddelerin ulaşılabilirliğini artırdığı ve yeni maddeleri hızlı bir şekilde yayılmasına neden olduğu görülmektedir (Çakıcı, 2000).

Bu çalışma ile KKTC’de bugün hangi maddelerin kullanıldığını, risk faktörlerinin neler olduğunu ve neden kullanıldığını araştırmak amaçlanmıştır. Ayrıca bu çalışma, 2003, 2008 ve 2013 yıllarında yapılan ev çalışmalarındaki aynı anket ve aynı yöntem kullanılması nedeniyle bir takip çalışması niteliğindedir. Dolayısıyla her dört çalışmayı da birbiriyle karşılaştırılmak 12 yıllık bir süreç içerisinde KKTC’de madde kullanımındaki artışı ve değişen maddeleri takip etmemizi sağlayacaktır. Elde edilen verilerde yola çıkarak günümüze uygun önleme programları ve halk sağlığı politikaları geliştirilebilecektir.

YÖNTEM

Örneklem

Çalışmanın evreni Kuzey Kıbrıs'ta 18-65 yaş arasında yaşayan ve Türkçe konuşan bireylerdir. Çalışmada kotalı çok basamaklı tabakalandırılmış seçkisiz (randomize) örneklem yöntemi ile seçilen 994 kişi çalışmaya alınmıştır. Çalışmaya alınan bireyler cinsiyet (kadın, erkek), yaş (18-19, 20-29, 30-39, 40-49, 50-65), yerleşim (köy, şehir), bölge özellikleri göz önüne alınarak hesaplanmıştır. Örneklem seçiminde 4 Aralık 2011 yılında yapılan son nüfus sayımındaki istatistikler göz önüne alınmıştır (Nüfus Sayımı, 2011). Son nüfus sayımındaki özellikler doğrultusunda KKTC Lefkoşa, Mağusa, Girne, Güzelyurt ve İskele olmak üzere 5 ana bölgenin nüfus özellikleri dikkate alınmıştır. Bu 5 ana bölge şehirlerde mahallelere, kırsal kesimlerde köylere ayrılmıştır. Bu şekilde randomize olarak 16 mahalle, 17 köy ve 5 bucak merkezi (Lefke, Güzelyurt, Mehmetçik, İskele, Geçitkale) çalışmaya alınmıştır.

Anket Formu

Çalışmanın anket formu Avrupa Konseyi'nin "Model Avrupa Anketi" (The Model European Questionnaire) isimli anket çalışmasından yararlanılarak hazırlanmıştır. Anket, Çakıcı ve ark.'nın (2003, 2008 ve 2013) çalışmalarında kullandığı Türkçeye uyarlanmış şekli esas alınarak uygulanmıştır. Anket formu aydınlatılmış onam ve sosyo-demografik form içermektedir.

Uygulama

Araştırma Mayıs-Haziran 2015 tarihlerinde Kuzey Kıbrıs'ta yapılmıştır. Çalışmada başlangıç noktaları şehirlerde randomize olarak belirlenen sokaklardan, köylerde ise köy

merkezlerinden (köy kahvesi veya camisi) kuzeye, güneye, doğuya ve batıya gidecek şekilde belirlenmiştir.

Anketörler sokakların başlangıç noktalarından bir kare yapacak şekilde yolun sağından ve en küçük numaradan başlamışlardır. Her üç evden biri çalışmaya alınmış ve sağa dönülen ilk sokaktan dönülerek bir kare yapacak şekilde yön belirlemişlerdir. Kare tamamlandıktan sonra başlangıç noktasından bir sonraki sokaktan tekrar başlanarak yeni bir kare olacak şekilde devam edilmiştir. Bu şekilde görüşmecilerin görüşme yaptıkları ev seçiminde ortak bir yöntem sağlanarak görüşmeciden kaynaklanabilecek hata payı önlenmiştir. Her üç evden biri çalışmaya alınmış ve her girilen evde erkek-kadın ve yaş kotaları dikkate alınmıştır. Girilen her evde bir kişi çalışmaya alınmış ve birinci evde kadın sonrakinde erkek olacak şekilde seçilmiştir. Yaş kotasında ise eğer evde birden fazla aday varsa en yakın yaş günü tarihi olan çalışmaya alınmıştır. Çalışmaya 47 anketör katılmış ve anketörler eğitimden geçirilerek çalışmaya alınmıştır. Her görüşmeci en fazla 21 kişiye anket uygulamıştır. Bu şekilde görüşmecinin uygulamalarından kaynaklanabilecek hata payı azaltılmaya çalışılmıştır.

İstatistiksel Yöntem

Yaygınlık verileri aynı araştırmacılar tarafından benzer yöntemle yapılan ve aynı anket formunun kullanıldığı 2003 (825 kişi), 2008 (804 kişi) ve 2013 (1040 kişi) yıllarında yapılmış araştırmalarla karşılaştırılarak verilmiştir. Çalışmada betimleyici istatistik yöntemleri kullanılmıştır. Gruplar arası farklı özellikler ki-kare istatistik yöntemi kullanılarak incelenmiştir.

SONUÇLAR

Tablo 1. Olguların yaş dağılımı

Yaş	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
18-29	151	31,0	154	30,9	305	30,9
30-39	107	22,0	118	23,6	225	22,8
40-49	96	19,7	94	18,8	190	19,3
50-59	70	14,4	68	13,6	138	14,0
60 ve üzeri	63	12,9	65	13,0	128	13,0
Toplam	487	100	499	100	986	100

$X^2=0,503,df=4, p=0,973,Cevap Vermeyenler (CV)=8 (%0,8)$

Olgular daha çok genç nüfustan oluşmaktadır.

Tablo 2. Olguların halen kiminle yaşadığının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Yalnız	34	7,1	64	12,9	98	10,1
Eşimle-partnerimle	276	58,0	253	51,1	529	54,5
Çocuklarımla	33	6,9	23	4,6	56	5,8
Anne ve babamla	81	17,0	92	18,6	173	17,8
Anne veya babamla	19	4,0	20	4,0	39	4,0
Üvey anne veya üvey babamla	0	0,0	1	0,2	1	0,1
Akrabalarımla	3	0,6	15	3,0	18	1,9
Arkadaşlarımla	16	3,4	20	4,0	36	3,7
Diğer	14	2,9	7	1,4	21	2,2
Toplam	476	100	495	100	971	100

$X^2=24,110,df=8, p=0,002,CV= 23 (%2,3)$

Olgular çoğunlukla eşile, partneriyle veya anne ve babası ile yaşıyordu.

Tablo 3. Olguların öğrenim düzeyi dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Okula gitmedim	21	4,3	7	1,4	28	2,9
İlkokul	120	24,7	91	8,3	211	21,5
Ortaokul	45	9,3	72	14,5	117	11,9
Lise	150	30,9	172	34,7	322	32,8
Üniversite ve üzeri	150	30,9	154	31,0	304	31,0
Toplam	486	100	496	100	982	100

$X^2=18,672,df=4, p=0,001,CV=12 (%1,2)$

Olgular daha çok lise veya üniversite mezunuydu.

Tablo 4. Olguların babalarının öğrenim düzeyi dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Okula gitmedim	79	16,3	85	17,1	164	16,7
İlkokul	224	46,3	239	48,2	463	47,2
Ortaokul	64	13,2	72	14,5	136	13,9
Lise	73	15,1	70	14,1	143	14,6
Üniversite	44	9,1	30	6,1	74	7,6
Toplam	484	100	496	100	980	100

$$X^2=3,741, df=4, p=0,442, CV=14 (\%1,4)$$

Olguların babaları daha çok ilkokul mezunuydu.

Tablo 5. Olguların annelerinin öğrenim düzeyi dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Okula gitmedim	107	22,0	105	21,2	212	21,6
İlkokul	213	43,8	231	46,6	444	45,2
Ortaokul	51	10,5	57	11,5	108	11,0
Lise	81	16,7	87	17,5	168	17,1
Üniversite	34	7,0	16	3,2	50	5,1
Toplam	486	100	496	100	982	100

$$X^2=7,675, df=4, p=0,104, CV=12 (\%1,2)$$

Olguların anneleri de daha çok ilkokul mezunuydu.

Tablo 6. Olguların doğum yeri dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Kıbrıs	303	61,8	304	60,7	607	61,3
Türkiye	174	35,5	186	37,1	360	36,3
İngiltere	4	0,8	3	0,6	7	0,7
Diğer	9	1,8	8	1,6	17	1,7
Toplam	490	100	501	100	991	100

$$X^2=0,481, df=3, p=0,923, CV=3 (\%0,3)$$

Olgular daha çok Kıbrıs ve Türkiye doğumluydu.

Tablo 7. Olguların annelerinin doğum yeri dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Kıbrıs	270	55,2	270	53,9	540	54,5
Türkiye	203	41,5	221	44,1	424	42,8
İngiltere	3	0,6	1	0,2	4	0,4
Diğer	13	2,7	9	1,8	22	2,2
Toplam	489	100	501	100	990	100

$$X^2=2,346, df=3, p=0,504, CV=4(\%0,4)$$

Olguların anneleri daha çok Kıbrıs ve Türkiye doğumluydu.

Tablo 8. Olguların babalarının doğum yeri dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Kıbrıs	267	54,5	258	51,6	525	53,0
Türkiye	208	42,4	228	45,6	436	44,0
İngiltere	2	0,4	2	0,4	4	0,4
Diğer	13	2,7	12	2,4	25	2,5
Toplam	490	100	500	100	990	100

$$X^2=1,011, df=3, p=0,799, CV=4(\%0,4)$$

Olguların babalarının doğum yeri daha çok Kıbrıs ve Türkiye'ydi.

Tablo 9. Olguların yaşamlarının büyük çoğunluğunu geçirdiği yer dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Köy	227	46,5	201	40,1	428	43,3
Şehir	250	51,2	284	56,7	534	54,0
Şehir dış mahallesi	11	2,3	16	3,2	27	2,7
Toplam	488	100	501	100	989	100

$$X^2=4,500, df=2, p=0,105, CV=5(\%0,5)$$

Olguların yaşam yerleri açısından bakıldığında köy ve şehirde yaşama oranları benzer olarak görülmektedir.

Tablo 10. Olguların çalışma durumudağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	220	45,6	353	71,5	573	58,7
Hayır	262	54,4	141	28,5	403	41,3
Toplam	482	100	494	100	976	100

$$X^2=67,063, df=1, p=0,000, CV=18(\%1,8)$$

Erkekler kadınlara göre daha çok çalıştıkları görülmektedir.

Tablo 11. Olguların sosyal destek durumudağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	190	41,7	207	39,9	397	40,8
Hayır	286	58,3	289	60,1	575	59,2
Toplam	476	100	496	100	972	100

$X^2=0,332$, $df=1$, $p=0,564$, $CV=22$ (%2,2)

Kadınların da erkeklerin de sosyal destek düzeyi birbirilerine benzemektedir.

Tablo 12. Olguların gelir durmudağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Çok iyi	8	1,6	14	2,8	22	2,2
İyi	168	34,4	155	31,0	323	32,7
Orta	287	58,7	283	56,6	570	57,6
Kötü	21	4,3	36	7,2	57	5,8
Çok kötü	5	1,0	12	2,4	17	1,7
Toplam	489	100	500	100	989	100

$X^2=8,896$, $df=4$, $p=0,064$, $CV=5$ (%0,5)

Hem kadınların hem de erkeklerin gelir düzeyleri genellikle orta ve iyi olarak tanımlanmaktadır.

Tablo 13. Olguların uyuşturucu maddeler hakkında en fazla bilgi aldıkları yerin dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Basından	368	77,5	358	73,1	726	75,2
Kitap, dergi vb.	21	4,4	20	4,1	41	4,2
Aile ve akrabalar	13	2,7	8	1,6	21	2,2
Arkadaşlar	25	5,3	44	9,0	69	7,2
Okul öğretmenleri	3	0,6	2	0,4	5	0,5
Doktor, hemşire veya sağlık görevlisi	3	0,6	7	1,4	10	1,0
Gençlik merkezi	0	0	1	0,2	1	0,1
İnternet	31	6,5	23	4,7	54	5,6
Diğerleri	11	2,3	27	5,5	38	3,9
Toplam	475	100	490	100	965	100

$X^2=17,077$, $df=8$, $p=0,029$, $CV=29$ (%2,9)

Kadınlar uyuşturucu hakkında bilgileri daha çok basından ve internetten öğrenirken erkekler ise basından ve arkadaşlardan öğrenmektedirler.

Tablo 14. Olguların hayatlarındaki dinin öneminin dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Çok önemli	243	51,8	214	45,4	457	48,6
Kısmen önemli	185	39,4	195	41,4	380	40,4
Önemli değil	41	8,7	62	13,2	103	11,0
Toplam	469	100	471	100	940	100

$X^2=6,381$, $df=2$, $p=0,041$, $CV=54(\%5,4)$

Kadınlar erkeklere göre daha çok dinin önemli olduğunu düşünmektedirler.

Tablo 15. Olguların boş zamanlarını geçirdikleri kişilerin dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Yalnız	46	9,5	51	10,2	97	9,9
Anne-baba	45	9,3	31	6,2	76	7,8
Arkadaşlar	106	22,0	168	33,7	274	28,0
Eş/sevgili/partner	167	34,6	185	37,1	352	35,9
Kardeşlerimle	18	3,7	11	2,2	29	3,0
Akrabalar	56	11,6	27	5,4	83	8,5
Başkalarıyla	1	0,2	1	0,2	2	0,2
Diğer	43	4,8	24	4,8	67	6,8
Toplam	482	100	498	100	980	100

$X^2=34,745$, $df= 7$, $p=0,000$, $CV=14(\%1,4)$

Hem erkekler hem kadınlar eşleriyle ve arkadaşlarıyla daha çok zaman geçirmeleri yanında erkekler yalnız da zaman geçirebilmekte kadınlar ise akrabalarıyla da zaman harcayabilmektedirler.

Tablo 16. Olguların uyuşturucu maddeleri duyma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Uçucu Madde			40			
Hayır	51	10,6	456	8,1	91	9,3
Evet	430	89,4		91,6	886	90,7
Yatıştırıcı Madde	200					
Hayır	275	42,1	204	41,5	404	41,8
Evet		57,9	287	58,5	562	58,2
Esrar	18				36	
Hayır	462	3,8	18	3,6	940	3,7
Evet		96,3	478	96,4		96,3
Bonzai	48		31		79	
Hayır	431	10,0	464	6,3	895	8,1*
Evet		90,0		93,7		91,9
Amfetamin			134			
Hayır	77	16,5	348	27,8	211	22,4*
Evet	391	83,5		72,2	739	77,8
Ectacy	174		80		254	
Hayır	298	36,9	411	16,3	709	26,4*
Evet		63,1		83,7		73,6
Kokain	47		35		82	
Hayır	432	9,8	457	7,1	889	8,4
Evet		90,2		92,9		91,6
Relevin	422		402			
Hayır	47	90,2	72	84,8	824	87,4*
Evet		10,0		15,2	119	12,6
Eroin	43		28		71	
Hayır	433	9,0	463	5,7	896	7,3*
Evet		91,0		94,3		92,7
LSD	379		351		730	
Hayır	92	80,5	129	73,1	221	76,8*
Evet		19,5		26,9		23,2
Kodeinli şurup	382		377			
Hayır	86	81,6	99	79,2	759	80,4
Evet		18,4		20,8	185	19,6
Hap	233				488	
Evet	237	49,6	255	52,8	465	48,8
Hayır		50,4	228	47,2		51,2
AnabolizanSteroid	411		393		804	
Hayır	58	87,6	83	82,6	141	85,1*
Evet		12,4		17,4		14,9

*p<0,05

Olgular daha çok uçucu maddeleri, esrar, bonzai, kokain ve eroin gibi maddeleri duyduklarını belirtmektedirler.

Tablo 17. Olguların okul dönemi boyunca boş zamanlarını geçirdikleri yer dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Kendi evinde	343	74,7	214	44,1	557	59,0
Akrabasının evinde	9	2,0	5	1,0	14	1,5
Arkadaşının evinde	35	7,6	53	10,9	88	9,3
Caddede/sokakta	15	3,3	43	8,9	58	6,1
Anne veya babanın işyerinde	11	2,4	52	10,7	63	6,7
Gençlik kulübü/ spor kulübünde	5	1,1	47	9,7	52	5,5
Diskotek /dans salonunda	5	1,1	12	2,5	17	1,8
İnternet kafede	0	0	7	1,4	7	0,7
Kafe/restorant	17	3,7	17	3,5	34	3,6
Kahvede	2	0,4	9	1,9	11	1,2
Diğer	17	3,7	26	5,4	43	4,6
Toplam	459	100	485	100	944	100

$X^2=124,423$, $df=10$, $p=0,000$, $CV=50(\%5)$

Kadınlar daha çok kendi evinde veya arkadaşının evinde erkekler ise kendi evleri yanında, arkadaşlarının evi, spor kulüpleri gibiyerlerde boş zamanlarını geçirmektedirler.

Tablo 18. Olguların uyuşturucu maddeyi kullandıkları yer dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Hiç kullanmadım	461	95,1	447	89,9	908	92,4
Kıbrıs	15	3,1	21	4,2	36	3,7
Yurtdışı	9	1,9	30	6,0	39	4,0
Toplam	485	100,0	498	100,0	983	100,0

$X^2=12,354$, $df=2$, $p=0,002$, $CV=11$ (%1,1)

Uyuşturucu maddeleri daha çok kadınlar Kıbrıs'ta denedikleri görülürken erkekler Kıbrıs yanında yurt dışında da denedikleri görülmektedir.

Tablo 19. Olguların uyuşturucu madde kullanma nedenlerinin dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Hiç kullanmadım	444	94,5	420	87,3	867	90,9
Akran grubu	3	0,6	16	3,3	19	2,0
Bir ilişkiyi sürdürebilme	0	0,0	2	0,4	2	0,2
Merak	14	3,0	34	7,1	48	5,0
Yalnızlık	2	0,4	4	0,8	6	0,6
Başkasının baskısı	1	0,2	0	0,0	1	0,1
Tepki	2	0,4	1	0,2	3	0,3
Düşüncesizlik	0	0,0	1	0,2	1	0,1
Başka	4	0,9	3	0,6	7	0,7
Toplam	470	100,0	481	481	951	100,0

$X^2=22,913$, $df=8$, $p=0,003$, $CV=43$ (%4,3)

Olgular uyuşturucu maddeleri daha çok meraktan dolayı denemektedirler.

Tablo 20. Olguların sağlık davranışları hakkındaki görüşlerinin dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Sigara içmek						
Kesinlikle onaylama	22	4,5	28	5,6	50	5,0
Onaylama	56	11,4	70	14,0	126	12,7
Kararsız olma	27	5,5	22	4,4	49	4,9
Onaylamama	144	29,4	163	32,5	307	31,0
Kesinlikle onaylamama	241	49,2	218	43,5	459	46,3
Bira, şarap içmek						
Kesinlikle onaylama	20	4,1	34	6,9	54	5,5*
Onaylama	128	26,3	188	37,9	316	32,1
Kararsız olma	72	14,8	65	13,1	137	13,9
Onaylamama	101	20,7	105	21,1	206	21,0
Kesinlikle onaylamama	66	34,1	496	100,0	270	27,5
Viski, votka, konyak içmek						
Kesinlikle onaylama	18	3,7	29	5,8	47	4,8*
Onaylama	89	18,2	169	33,9	258	26,1
Kararsız olma	62	12,7	53	10,6	115	11,7
Onaylamama	119	24,4	125	25,1	244	24,7
Kesinlikle onaylamama	200	41,0	123	24,6	323	32,7
Bonzai içmek						
Kesinlikle onaylama	8	1,6	3	0,6	11	1,1*
Onaylama	1	0,2	3	0,6	4	0,4
Kararsız olma	2	0,4	6	1,2	8	0,8
Onaylamama	45	9,2	70	14,0	115	11,7
Kesinlikle onaylamama	432	88,5	417	83,6	849	86,0
Esrar içmek						
Kesinlikle onaylama	9	1,8	8	1,6	17	1,7*
Onaylama	7	1,4	17	3,4	24	2,4
Kararsız olma	7	1,4	12	2,4	19	1,9
Onaylamama	55	11,2	97	19,6	152	15,4
Kesinlikle onaylamama	411	84,0	362	73,0	773	78,5
Eroin veya kokain benzeri uyuşturucu içmek						
Kesinlikle onaylama	7	1,4	3	0,6	10	1,0
Onaylama	2	0,4	5	1,0	7	0,7
Kararsız olma	2	0,4	3	0,6	5	0,5
Onaylamama	45	9,2	67	13,4	112	11,4
Kesinlikle onaylamama	431	88,5	421	84,4	852	86,4
Bar veya meyhaneye gitmek						
Kesinlikle onaylama	26	5,3	40	8,0	66	6,7*
Onaylama	132	27,0	188	37,8	320	32,5
Kararsız olma	55	11,2	50	10,1	105	10,6
Onaylamama	93	19,0	113	22,7	206	20,9
Kesinlikle onaylamama	183	37,4	106	21,3	289	29,3
Sakinleştirici-uyku ilacı almak						
Kesinlikle onaylama	9	1,8	7	1,4	16	1,6
Onaylama	19	3,9	22	4,4	41	4,2
Kararsız olma	23	4,7	24	4,8	47	4,8
Onaylamama	84	17,2	115	23,0	199	20,2
Kesinlikle onaylamama	352	72,3	331	66,3	683	69,3

*p<0,05

Olgular alkolü sigaraya göre daha çok içilmesini onaylarken, özellikle yasadışı maddeler içerisinde en çok onaylanan psikoaktif maddenin esrar olduğu görülmektedir.

Tablo 21. Olguların trafik kurallarına uymama nedeniyle polisle sorun yaşayıp yaşamadığının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Hayır	419	86,6	345	69,7	764	78,0
Evet	65	13,4	150	30,3	25	22,0
Toplam	484	100,0	495	100,0	979	100,0

$X^2=40,645,df=1, p=0,000, CV=15 (1,5)$

Erkekler kadınlara göre trafik kurallarına uymama nedeni ile daha çok sorun yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 22. Olguların yasadışı bir eylem nedeniyle polisle sorun yaşayıp yaşamadığının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Hayır	477	98,4	456	92,1	933	95,2
Evet	8	1,6	39	7,9	47	4,8
Toplam	485	100,0	495	100,0	980	100,0

$X^2= 20,820,df= 1, p=0,000, CV=14(%1,4)$

Erkekler kadınlara göre daha çok yasadışı bir eyleme katıldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 23. Olguların uyuşturucu madde ile ilgili olarak polisle sorun yaşayıp yaşamadığının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Hayır	481	99,2	481	97,2	962	98,2
Evet	4	0,8	14	2,8	18	1,8
Toplam	485	100,0	495	100,0	980	100,0

$X^2=5,454,df=1, p=0,020, CV=14 (%1,4)$

Erkekler kadınlara göre uyuşturucu bir madde ile ilgili olarak polisle sorun yaşama oranı daha yüksektir.

Tablo 24. Olguların arkadaşlarının yasadışı etkinlikte bulunup bulunmadığının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Hayır	451	93,0	402	81,5	853	87,2
Evet	34	7,0	91	18,5	125	12,8
Toplam	485	100,0	493	100,0	978	100,0

$X^2=28,743,df= 1, p= 0,000, CV=16 (%1,6)$

Erkeklerin arkadaşları kadınların arkadaşlarına göre yasadışı etkinlikte bulunma oranının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 25. Olguların yasadışı bir madde kullanmaya karar verdiklerinde nerden bulacaklarını bilip bilmediklerinin dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Bilenler (evet)	29	5.8	95	18.4	124	12.3
Bilmeyenler (hayır)	467	94.2	420	81.6	887	87.7
Toplam	496	100.0	515	100.0	1011	100.0

$X^2=18,642$, $df=1$, $p=0,000$, $CV=21$ (2,1)

Erkekler kadınlara göre daha çok yasadışı bir maddeyi nerden bulacağını bilmektedirler. Erkeklerin beşte biri bir yasadışı maddeyi nerden bulacağını bilebilmektedir.

Tablo 26. Olguların alkol etkisindeyken cinsel ilişki yaşama sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Hiçbir zaman	406	86,2	249	52,5	656	69,3
1-2 kere	35	7,4	83	17,5	118	12,5
3 veya daha fazla	23	4,9	95	20,0	118	12,5
Herzaman	7	1,5	47	9,9	54	5,7
Toplam	471	100,8	474	100,0	945	100,0

$X^2=130$, $711,df= 3$, $p=0,000$, $CV=49$ (%4,9)

Erkekler kadınlara göre alkol etkisinde daha çok cinsel ilişkiye girmektedirler. Erkeklerin hemen hemen yarısı bu tür bir olay yaşadığını bildirmektedir.

Tablo 27. Olguların esrar, eroin, kokain gibi bir maddenin etkisindeyken cinsel ilişki yaşama sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Hiçbir zaman	461	98,5	440	93,4	901	96,0
1-2 kere	5	1,1	12	2,5	17	1,8
3 veya daha fazla	1	0,2	11	2,3	12	1,3
Herzaman	1	0,2	8	1,7	9	1,0
Toplam	468	100,0	471	100,0	939	100,0

$X^2=17,140,df= 3$, $p=0,001$, $CV=55$ (%5,5)

Erkekler kadınlara göre yasadışı bir madde etkisindeyken cinsel ilişki yaşama sıklığı daha yüksektir.

Tablo 28. Olguların Kıbrıs'ta uyuşturucu madde kullanma yerlerinin dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evde tek başına	4	0,9	6	1,3	10	1,1
Evde arkadaşlarıyla	3	0,7	5	1,1	8	0,9
Arkadaşının evinde	8	1,8	4	0,9	12	1,3
Caddede/sokakta	0	0,0	9	2,0	9	1,0
Bir meyhane veya kulüpte	3	0,7	6	1,3	9	1,0
Gençlerin bulunduğu başka mekan	2	0,4	3	0,7	5	0,6
Okulda	0	0,0	1	0,2	1	0,1
Askerde	0	0,0	1	0,2	1	0,1
Başka bir yerde	1	0,2	7	1,6	8	0,9
Hiç kullanmayanlar	431	95,4	406	90,6	837	93,0
Toplam	452	100	448	100	900	100,0

$X^2=19,663, df=9, p=0,020, CV=94$ (%9,5)

Kadınlar daha çok uyuşturucu maddeleri arkadaşlarıyla alırken erkekler daha çok cadde ve sokaklarda alabilmektedirler.

Tablo 29. Olguların evlerinde alkolün en çok servis edilme zamanlarının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Hiçbir zaman	194	41,4	179	37,5	373	39,4
Misafir olduğunda	108	23,0	119	24,9	227	24,0
Herhangibir zaman, meze olmadan, rahatlatıcı bir içecek olarak	9	1,9	23	4,8	32	3,4
Herhangibir zaman, mezeyle	15	3,2	30	6,3	45	4,8
Öğle yemeğinde	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Akşam yemeğinde	9	1,9	18	3,8	27	2,9
Sadece pazar günleri	9	1,9	7	1,5	16	1,7
Birşeyler kutlarken	109	23,2	77	16,1	186	19,7
Diğer	16	3,4	24	5,0	40	4,2
Toplam	469	100	477	100	946	100

$X^2=22,551, df=7, p=0,002, CV=48$ (%4,8)

Hem kadınlar hem erkekler alkolü misafir olduğunda evlerinde ikram edildiğini belirtmektedirler. Erkekler meze masalarında da servis edilebildiğini kadınlar ise birşeyler kutlanırken servis yapıldığını bildirmektedirler.

Tablo 30. Olguların şimdiki sigara, pipo ya da puro gibi tütün içme sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
İçenler	163	33,5	246	50,1	409	41,8
İçmeyenler	324	66,5	245	49,9	569	58,2
Toplam	487	100	491	100	978	100

$X^2=27,796$, $df=1$, $p=0,000$, $CV=16$ (%1,6)

Şimdiki sigara kullanımını %41,8 olarak tespit edilmiştir. Erkekler kadınlardan daha yüksek oranda sigara kullanmaktadır.

Tablo 31. Olguların hayatları boyunca sigara içme sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
0	435	48,5	128	26,1	363	37,3
1-2	39	8,1	24	4,9	63	6,5
3-5	27	5,6	13	2,7	40	4,1
6-9	6	1,2	5	1,0	11	1,1
10-19	8	1,7	4	0,8	12	1,2
20-39	8	1,7	9	1,8	17	1,7
40 veya daha fazla	161	33,3	307	62,7	468	48,0
Toplam	484	100	490	100	974	100,0

$X^2=87,5$, $df=7$, $p=,000$, $CV=437$ (%44,0)

Hayatboyu en az bir kez sigara kullanma oranı %62,7'dir. Erkeklerde bu oran %73,9 kadınlarda ise %51,5'tir.

Tablo 32. Olguların son 12 ayda sigara içme sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
0	312	64,5	219	44,5	531	54,4
1-2	15	3,1	9	1,8	24	2,5
3-5	6	2,2	12	2,4	18	1,8
6-9	8	1,7	4	0,8	12	1,2
10-19	5	1,1	4	0,8	9	0,9
20-39	11	2,3	11	2,2	22	2,3
40 veya daha fazla	127	26,2	233	47,4	360	36,9
Toplam	484	100	492	100	976	100

$X^2=53,063$, $df=7$, $p=,000$, $CV=18$ (%1,8)

Son 12 ayda sigara kullanma oranı %45,6'dır. Erkeklerde bu oran %55,5 kadınlarda ise %35,5'tir.

Tablo 33. Olguların son 30 günde sigara içme sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Hiç içmeyenler	330	68,9	230	46,9	560	57,8
Haftada 1 sigaradan az	14	2,9	17	3,5	31	3,2
Günde 1 sigaradan az	4	0,8	6	1,2	10	1,0
Günde 1-5 sigara	34	7,1	21	4,3	55	5,7
Günde 6-10 sigara	25	5,2	18	3,7	43	4,4
Günde 11-20 sigara	32	6,7	67	13,7	99	10,2
Günde 20-30 sigara	17	3,5	54	11,0	71	7,3
Günde 31-40 sigara	3	0,6	14	2,9	17	1,8
Günde 40 sigaradan fazla	20	4,2	63	12,9	83	8,6
Toplam	479	100	490	100	969	100

$X^2=83,696$, $df=8$, $p=,000$, $CV=25$ (%2,5)

Son 30 günde sigara içme sıklığı %42,2'dir. Erkeklerde bu oran %53,1 kadınlarda ise %31,1'dir.

Tablo 34. Olguların sigaraya başlama yaşlarının dağılımı

Yaş	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
11 ve altı	6	2,8	18	5,2	24	4,3
12	3	1,4	18	5,2	21	3,8
13	5	2,3	11	3,2	16	2,9
14	8	3,7	23	6,7	31	5,6
15	12	5,6	31	9,0	43	7,7
16	16	7,5	33	9,6	49	8,8
17	21	9,8	31	9,0	52	9,3
18 ve üzeri	143	66,8	178	51,9	321	57,6
Toplam	214	100	343	100	557	100

$X^2=17,307$, $df=7$, $p=0,016$, $CV=437$ (%44,0)

Olgularımızda sigaraya başlama yaşının 11 yaş ve öncesine kadar indiği görülmektedir. Bu oranlar erkeklerde daha yüksek olmasına rağmen kızlarda da 11 yaş ve öncesinde de sigara başlama görülebilmektedir.

Tablo 35. Olguların hayatları boyunca alkollü bir içecek içme sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
0	193	40,3	79	15,9	272	27,9
1-2	33	6,9	13	2,6	46	4,7
3-5	32	6,7	19	3,8	51	5,2
6-9	28	5,8	9	1,8	37	3,8
10-19	43	9,0	19	3,8	62	6,4
20-39	28	5,8	36	7,3	64	6,6
40 veya daha fazla	122	25,5	321	64,7	443	45,4
Toplam	479	100	496	100	975	100

$X^2=168,984$, $df=6$, $p=0,000$, $CV=19$ (%1,9)

Hayatboyu en az bir kez alkol kullanma oranı %72,1'dir. Erkeklerde bu oran %84,1 kadınlarda ise %59,7'tir.

Tablo 36. Olguların sigarayı bırakmakta zorlanıp zorlanmadıklarının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Çok zorlananlar	46	15,3	80	21,3	126	18,8
Zorlananlar	38	12,6	64	17,3	102	15,2
Zorlanmayanlar	52	17,3	68	18,4	120	17,9
Hiç zorlanmayanlar	165	54,8	158	42,7	323	48,1
Toplam	301	100	370	100	671	100

$X^2=11,109$, $df=3$, $p=0,011$, $CV=323$ (%32,5)

Olguların %34'ü sigarayı bırakmakta zorlandıklarını bildirmektedirler. Erkekler kadınlara göre daha çok sigarayı bırakmakta zorlandıklarını bildirmişlerdir.

Tablo 37. Olguların son 12 ay içinde alkollü bir içecek içme sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
0	258	53,9	127	25,6	385	39,4
1-2	57	11,7	27	5,4	83	8,5
3-5	35	7,3	35	7,0	70	7,2
6-9	32	6,7	25	5,0	57	5,8
10-19	37	7,7	62	12,5	99	10,1
20-39	20	4,2	40	8,0	60	6,1
40 veya daha fazla	41	8,6	181	36,4	222	22,7
Toplam	479	100	497	100	976	100

$X^2=156,556$, $df=6$, $p=0,000$, $CV=18$ (%1,8)

Son 12 ayda alkol kullanma oranı %60,6'dır. Erkeklerde bu oran %74,4 kadınlarda ise %46,1'dir.

Tablo 38. Olguların son 30 gün içinde alkollü bir içecek içme sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
0	329	58,4	184	37,7	513	52,7
1-2	72	15,0	73	14,8	145	14,9
3-5	32	6,7	53	10,8	85	8,7
6-9	15	3,1	36	7,3	51	5,2
10-19	13	2,7	50	10,1	63	6,5
20-39	10	2,1	27	5,5	37	3,8
40 veya daha fazla	10	2,1	70	14,2	80	8,2
Toplam	481	100	493	100	974	100

$X^2=129,239$, $df=6$, $p=0,000$, $CV=20$ (%2,0)

Son 30 günde sigara kullanma oranı %47,3'dür. Erkeklerde bu oran %62,3 kadınlarda ise %41,6'dır.

Tablo 39. Olguların son 30 gün içinde alkol kullanma sıklığının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Hiç	336	71,2	196	39,8	532	55,2
Haftada ikiden fazla	25	5,3	77	15,7	102	10,6
İki haftada bir	70	14,8	85	17,3	155	16,1
Haftada bir	25	5,3	65	13,2	90	9,3
Günde 1 kez	1	0,2	32	6,5	33	3,4
Haftada iki kez	15	3,2	37	7,5	52	5,4
Toplam	472	100	492	100	964	100

$X^2=120,647$, $df=5$, $p=0,000$, $CV=30$ (%3,0)

Son 30 günde erkekler kadınlara göre daha yoğun bir şekilde alkol kullanıyorlar. Hergün içenlerin oranı %3,4'dür.

Tablo 40. Olguların bir seferde genellikle ne kadar alkol aldıklarının dağılımı (bir içki, bir şişe veya bardak bira, bir kadeh şarap, bir bardak rakı veya diğer içkiler anlamında kullanılmıştır)

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Hiç	227	47,9	99	20,0	326	33,7
1-2 içki	201	42,4	199	40,3	400	41,3
3-4 içki	36	7,6	126	25,5	162	16,7
5 veya fazla içki	10	2,1	70	14,2	80	8,3
Toplam	474	100	494	100	968	100

$X^2=144,916$, $df=3$, $p=0,000$, $CV=26$ (%2,6)

Bir seferde 5 veya daha fazla içki alma %8,3'dür. Bu oran erkeklerde %14,2 kadınlarda ise %2,1'dir. 5 defadan daha az içenlerin oranı %58'dir. 5 defadan daha az içenlerin oranı erkeklerde %65,8 kadınlarda %50'dir.

Tablo 41. Olguların en son içki içtiklerinde nerede olduklarının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Hiçbir zaman içki içmeyenler	164	36,9	70	14,4	234	25,1
Evde	117	26,3	151	31,1	268	28,8
Başka birisinin evinde	16	3,6	30	6,2	46	4,9
Dışarda sokak park veya açık havada	21	4,7	56	11,5	77	8,3
Bir barda veya kafede	42	9,4	55	11,3	97	10,4
Diskoda	7	1,6	22	4,5	29	3,1
Lokantada	67	15,1	79	16,3	146	15,7
Diğer	11	2,5	23	4,7	34	3,7
Toplam	445	100	486	100	931	100

$X^2=75,307$, $df=7$, $p=0,000$, $CV=63$ (%6,3)

En son içki içtiklerinde olgular daha çok evde veya lokantada oldukları görülmektedir. Erkekler kadınlara göre sokakta içme oranı belirgin bir şekilde yüksektir.

Tablo 42. Olguların alkol almaya başladıkları yaşların dağılımı

Yaş	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
11 ve altı	3	1,4	6	1,6	9	1,5
12	2	0,9	10	2,6	12	2,0
13	0	0,0	8	2,1	8	1,3
14	3	1,4	14	3,7	17	2,8
15	9	4,1	51	13,4	60	10,0
16	9	4,1	41	10,7	50	8,3
17	25	11,5	36	9,4	61	10,2
18 ve üzeri	166	76,5	216	56,5	382	63,8
Toplam	217	100	382	100	599	100

$X^2= 37,234$, $df=7$, $p=0,000$, $CV=395$ (%39,7)

11 yaş ve altında da alkol kullanmaya başlama hem kızlarda hem erkeklerde görülmektedir. Erkeklerin yarıya yakını 18 yaşından önce alkol kullanımına başlamaktadır. Kadınların ise ¼'ü 18 yaş öncesinde alkol kullanmaya başlamaktadır.

Tablo 43. Olguların sürekli olarak alkol kullanmaya başlama yaşlarının dağılımı

Yaş	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
11 ve altı	1	2,6	3	2,0	4	2,2
12	0	0,0	1	0,7	1	0,5
13	0	0,0	1	0,7	1	0,5
14	2	5,3	1	0,7	3	1,6
15	1	2,6	6	4,1	7	3,8
16	3	7,9	10	6,8	13	7,0
17	2	5,3	10	6,8	12	6,5
18 ve üzeri	29	76,3	115	78,2	144	77,8
Toplam	38	100	147	100	185	100

$X^2=4,820$, $df=7$, $p=0,682$, $CV=809$ (%81,1)

Sürekli alkol kullanma yaşı genellikle 18 ve üzeri olduğu görülmektedir. Ancak 11 yaşın altında da sürekli alkol kullanımı ile ilgili olgular bulunurken, yoğunlaşma daha çok 14 yaşından sonra görülmeye başlamaktadır.

Tablo 44. Olguların hayatları boyunca sarhoş olma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
0	337	71,1	186	37,5	523	53,9
1-2	70	14,8	104	21,0	174	17,9
3-5	40	8,4	75	15,1	115	11,9
6-9	6	1,3	34	6,9	40	4,5
10-19	9	1,9	28	5,6	37	3,8
20-39	6	1,3	9	1,8	15	1,5
40 veya daha fazla	6	1,3	60	12,1	86	6,8
Toplam	474	100	496	100	970	100

$X^2=134,601$, $df=6$, $p=0,000$, $CV=24$ (%2,4)

Hayatı boyunca en az bir kez sarhoş olma sıklığı %46,1'dir. Erkeklerin kadınlara göre hemen hemen 2 kat daha fazla sarhoş olma yaygınlığı bulunmaktadır.

Tablo 45. Olguların son 12 ayda sarhoş olma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
0	396	65,3	316	85,5	712	75,1
1-2	46	15,1	73	9,9	119	12,1
3-5	8	6,8	33	1,7	41	4,3
6-9	5	2,3	13	1,1	18	1,9
10-19	1	3,3	16	0,2	17	1,8
20-39	5	2,3	11	1,1	16	1,7
40 veya daha fazla	42	4,5	22	0,4	24	,5
Toplam	463	100	484	100	947	100

$X^2=65,633$, $df=6$, $p=0,000$, $CV=47$ (%4,7)

Son 12 ayda en az bir kez sarhoş olma sıklığı %24,9'dur.

Tablo 46. Olguların son 30 günde sarhoş olma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
0	438	94,8	377	78,4	815	86,4
1-2	14	3,0	60	12,5	74	7,8
3-5	5	1,1	18	3,7	23	2,4
6-9	3	0,6	12	2,5	15	1,6
10-19	2	0,4	16	1,2	8	0,8
20-39	0	0,0	3	0,6	3	0,3
40 veya daha fazla	0	0,0	5	1,0	5	0,5
Toplam	462	100	481	100	943	100

$X^2=55,548$, $df=6$, $p=0,000$, $CV=51$ (%5,1)

Son 30 günde en az bir kez sarhoş olma sıklığı %13,6'dır.

Tablo 47. Olguların hangi nedenlerden dolayı alkollü içki kullandıklarının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Eğlenmek	208	75,6	295	72,8	503	74,0
Uyuyabilmek	2	0,7	11	2,7	13	1,9
Denemek	16	5,8	7	1,7	23	3,4
Sinirlenmek	4	1,5	6	1,5	10	1,5
Sıkıntı	7	2,5	15	3,7	22	3,2
Rahatlama	9	3,3	29	7,2	38	5,6
Sorunlardan uzaklaşma	1	0,4	2	0,5	3	0,4
Arkadaşlarının içmesi	19	6,9	28	6,9	47	6,9
Kendini iyi hissetme	9	3,3	12	3,0	21	3,1
Toplam	275	100	405	100	680	100

$X^2=16,885$, $df=8$, $p=0,031$, $CV=314$ (%31,6)

Alkol genellikle olgular tarafından eğlenmek amacıyla kullanılmaktadır. Rahatlamak veya kendini iyi hissetmek amacıyla da kullanılabilirdiği görülmektedir.

Tablo 48. Olguların uçuucu kullanan birilerini kişisel olarak tanıma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	42	9,1	86	17,9	128	13,6
Hayır	420	90,9	394	82,1	814	86,4
Toplam	462	100	480	100	942	100

$X^2=15,617$, $df=1$, $p=0,000$, $CV=52$ (%5,2)

Olgular %13,6'sı uçuucu madde kullanan birilerini tanımaktadırlar.

Tablo 49. Olguların hayat boyu uçuucu madde kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	2	0,4	12	2,4	14	1,4
Hayır	488	99,5	490	97,6	978	99,6
Toplam	490	100	502	100	920	100

$X^2=7,003$, $df=2$, $p=,030$, $CV=74$ (%7,4)

Olguların %1,4'ü uçuucu madde kullanmaktadırlar. Erkekler kadınlara göre daha fazla uçuucu madde kullanmaktadırlar.

Tablo 50. Olguların son 12 ay boyunca uçuucu madde kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	3	6	6	2,7	9	2,1
Hayır	201	213	213	97,3	414	97,9
Toplam	204	100	219	100	423	100

$X^2=0,817$, $df=1$, $p=0,366$ $CV=571$ (%57,4)

Olguların son 12 ayda uçuucu madde kullanımını %2,1'dir.

Tablo 51. Olguların son 30 gün boyunca uçuucu madde kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	1	0,5	1	0,5	2	0,5
Hayır	193	99,5	212	99,5	405	99,5
Toplam	194	100	213	100	407	100

$X^2=0,004$, $df=1$, $p=0,947$, $CV=587$ (%59,1)

Olguların son 30 günde uçuucu madde kullanımını 0,5'dir.

Tablo 52. Olguların son 30 gün boyunca kaç gün uçucu madde kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Hergün veya hemen hemen hergün	1	25	1	33,3	2	28,6
Haftada bir kezden az	3	75	2	66,7	5	71,4
Toplam	4	100	3	100	7	100

$X^2=0,58$, $df=1$, $p=0,809$, $CV=987$ (%99,3)

Olgulardan yalnızca 2 kişi uçucu maddeleri hemen hemen her gün kullanmaktadır.

Tablo 53. Olguların ilk kez uçucu madde kullanma yaşı sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
15 yaşından önce	2	50,0	2	22,2	4	30,8
15-20 yaş	0	0	5	2	5	38,5
Bilmiyorum, hatırlamıyorum	2	50,0	2	22,2	4	30,8
Toplam	4	100	9	100	13	100

$X^2=3,611$, $df=2$, $p=0,164$, $CV=981$ (%98,7)

Olgularda 15 yaş öncesinde de uçucu madde kullanan bireyler olduğu görülmektedir.

Tablo 54. Olguların yatıştırıcı, sakinleştirici ilaç kullanan birilerini kişisel olarak tanıma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	97	20,4	100	20,4	197	20,4
Hayır	378	79,6	389	79,6	767	79,6
Toplam	475	100	489	100	964	100

$X^2=0,000$, $df=1$, $p=0,991$, $CV=30$ (%3,0)

Olgular %20,4'ü yatıştırıcı ve sakinleştirici kullanan birilerini tanımaktadırlar.

Tablo 55. Olguların hayat boyu yatıştırıcı, sakinleştirici ilaç kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	32	6,9	23	4,9	55	5,9
Hayır	430	93,1	448	95,1	878	94,1
Toplam	462	100	471	100	933	100

$X^2=1,755$, $df=1$, $p=0,185$, $CV=61$ (%6,1)

Olguların %5,9'ü yatıştırıcı ve sakinleştirici ilaçları kullanmaktadırlar. Kadınlar erkeklere göre daha fazla uçucu madde kullanmaktadırlar.

Tablo 56. Olguların son 12 ay boyunca yatıştırıcı, sakinleştirici ilaç kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	16	7,0	14	6,0	30	6,5
Hayır	212	93,0	219	94,0	431	93,5
Toplam	228	100	233	100	461	100

$X^2=0,193$, $df=1$, $p=0,661$, $CV=533$ (%53,6)

Olguların son 12 ayda yatıştırıcı ve sakinleştirici ilaç kullanımını %6,5'dir.

Tablo 57. Olguların son 30 gün boyunca yatıştırıcı, sakinleştirici ilaç kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	1	0,5	1	0,5	2	0,5
Hayır	193	99,5	212	99,5	405	99,5
Toplam	194	100	213	100	407	100

$X^2=0,004$, $df=1$, $p=0,947$, $CV=562$ (%56,5)

Olguların son 30 günde yatıştırıcı ve sakinleştirici ilaç kullanımını %0,5'dir.

Tablo 58. Olguların son 30 gün boyunca kaç gün yatıştırıcı, sakinleştirici ilaç kullandıklarının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Her gün veya hemen her gün	5	33,3	7	43,8	12	38,7
Haftada birkaç kez	6	46,0	1	6,3	7	22,6
Haftada en az bir kez	1	6,7	2	12,5	3	9,7
Haftada bir kez den az	3	20,0	6	37,5	9	29,0
Toplam	15	100	16	100	31	100

$X^2=5,211$, $df=3$, $p=0,157$, $CV=963$ (%96,9)

Olguların son 30 günde yatıştırıcı sakinleştirici ilaç kullanımını 0,5'dir.

Tablo 59. Olguların ilk defa yatıştırıcı, sakinleştirici ilaç kullanım sıklığı

Yaş	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
15 yaşından önce	3	15,8	1	4,3	4	9,5
15-20 yaş arası	7	36,8	4	17,4	11	26,2
20-30 yaş arası	4	21,1	5	21,7	9	21,4
30 yaşından sonra	3	15,8	12	52,2	15	35,7
Bilmeme-hatırlamama	2	10,5	1	4,3	3	7,1
Toplam	19	100	23	100	42	100

$X^2=7,348$, $df=4$, $p=,119$, $CV=952$ (%95,8)

Olgularda 15 yaş öncesinde yatıştırıcı sakinleştirici ilaç kullanımını bulunduğu görülmektedir.

Tablo 60. Olguların esrar (ot, keyif, gannav, haşış, marihuana) kullanan birilerini tanıma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	54	11,4	122	25,1	176	18,4
Hayır	418	88,6	364	74,9	782	88,6
Toplam	472	100	486	100	958	3100

$X^2=29,803$, $df=1$, $p=,000$, $CV=36$ (%3,6)

Olgular %18,4'ü esrar kullanan birilerini tanımaktadırlar.

Tablo 61. Olguların esrar (ot, keyif, gannav, haşış, marihuana) kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	15	3,2	27	5,7	42	4,5
Hayır	448	96,8	446	94,3	894	95,5
Toplam	463	100	473	100	936	100

$X^2=3,327$, $df=1$, $p=0,068$, $CV=58$ (%5,8)

Olguların %4,5'iesrar kullanmaktadırlar. Erkekler kadınlara göre daha fazla esrar kullanmaktadır.

Tablo 62. Olguların son 12 ay boyunca esrar (ot, keyif, gannav, haşış, marihuana) kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	4	1,9	9	4,1	13	3,0
Hayır	203	98,1	212	95,9	415	97,0
Toplam	2037	100	221	100	428	100

$X^2=1,662$, $df=1$, $p=0,097$, $CV=566$ (%56,9)

Olguların son 12 ayda esrar kullanımını %3,0'dür.

Tablo 63. Olguların son 30 gün boyunca esrar (ot, keyif, gannav, haşış, marihuana) kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	3	1,5	3	1,4	6	1,5
Hayır	192	98,5	207	98,6	399	98,5
Toplam	195	100	210	100	405	100

$X^2=0,008$, $df=1$, $p=,927$, $CV=589$ (%58,9)

Olguların son 30 günde uçucu madde kullanımını %1,5'dir.

Tablo 64. Olguların son 30 gün boyunca kaç gün esrar (ot, keyif, gannav, haşif, marihuana) kullandıklarının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Her gün veya hemen her gün	1	20,0	3	75,0	4	44,4
Haftada en az bir kez	1	20,0	0	0,0	1	11,1
Haftada bir kezdenaz	3	60,0	1	25,0	4	44,4
Toplam	5	100	4	100	9	100

$X^2=2,925, df=2, p=0,232, CV=985$ (%59,3)

Olgulardan 9 kişi esrar maddesini hemen hemen her gün kullanmaktadır.

Tablo 65. Olguların ilk defa ne zaman esrarkullandıklarının dağılımı

Yaş	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
15 yaşından önce	1	14,3	4	26,7	5	22,7
15-20 yaş arası	2	28,6	6	40,0	8	36,4
20-30 yaş arası	2	28,6	2	13,3	4	18,2
30 yaşından sonra	2	28,6	3	20,0	5	22,7
Bilmeme-hatırlamama	0	0	0	0	0	0,0
Toplam	7	100	15	100	22	100

$X^2=1,257, df=3, p=0,739, CV=972$ (%97,8)

Olgularda 15 yaş öncesinde de esrar maddesini kullanmaktadır.

Tablo 67. Olguların bonzai kullanan birilerini tanıma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	38	8,0	97	19,9	135	14,0
Hayır	435	92,0	391	80,1	826	86,0
Toplam	473	100	488	100	961	100

$X^2=27,902, df=1, p=0,000, CV=33$ (%3,3)

Olgular %14'ü bonzai kullanan birilerini tanıdığını belirtmektedir.

Tablo 68. Olguların bonzai kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	10	2,2	23	4,9	33	3,5
Hayır	454	97,8	449	95,1	910	97,2
Toplam	464	100	472	100	936	100

$X^2=5,081, df=1, p=0,024, CV=58$ (%5,8)

Olguların %3,5'ü bonzai kullanmaktadır. Erkekler kadınlardan daha fazla bonzai kullanmaktadırlar.

Tablo 69. Olguların son 12 ay boyunca bonzai kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	2	1,0	9	4,0	11	2,5
Hayır	206	99,0	217	96,0	423	97,5
Toplam	208	100	226	100	434	100

$X^2=4,001$, $df=1$, $p=0,045$, $CV=560$ (%56,3)

Olguların son 12 ayda bonzai kullanımını %2,5'dir.

Tablo 70. Olguların son 30 gün boyunca bonzai kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	0	0,0	7	3,2	7	1,7
Hayır	192	100	211	96,8	403	98,3
Toplam	192	100	218	100	410	100

$X^2=6,272$, $df=1$, $p=0,012$, $CV=584$ (%58,8)

Olguların son 30 günde bonzai kullanımını %1,7'dir.

Tablo 71. Olguların son 30 gün boyunca kaç gün bonzai kullandıklarının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Her gün veya hemen her gün	0	0,0	4	50,0	4	44,4
Haftada birkaç kez	0	0,0	1	12,5	4	11,1
Haftada en az bir kez	0	0,0	0	0,0	0	0
Haftada bir kez den az	1	100	3	37,5	1	44,4
Toplam	2	100	8	100	9	100

$X^2=1,406$, $df=2$, $p=0,495$, $CV=985$ (%99,1)

Olgulardan 4 kişi bonzai maddesini hemen hemen her gün kullanmaktadır.

Tablo 72. Olguların ilk defa ne zaman bonzai kullandıklarının dağılımı

Yaş	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
15 yaşından önce	1	33,3	2	11,8	3	15,0
15-20 yaş arası	0	0,0	6	35,3	6	30,0
20-30 yaş arası	0	0,0	7	41,2	7	35,0
30 yaşından sonra	0	0,0	1	5,9	1	5,0
Bilmeme-hatırlamama	2	66,7	1	5,9	3	15,0
Toplam	3	100	17	100	20	100

$X^2=9,542$, $df=4$, $p=0,049$, $CV=974$ (%98,0)

Olgularda 15 yaş öncesinde de bonzai kullanmaktadır.

Tablo 73. Olguların amfetamin (speed, pep) kullanan birilerini tanıma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	4	0,9	18	3,7	22	2,3
Hayır	465	99,1	469	96,3	934	97,7
Toplam	469	100	487	100	956	100

$X^2=8,590$, $df=1$, $p=0,003$, $CV=38$ (%3,8)

Olgular %2,3'ü amfetamin kullanan birilerini tanımaktadırlar.

Tablo 74. Olguların amfetamin (speed, pep) kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	1	0,2	6	1,3	7	0,8
Hayır	456	99,8	466	98,7	922	99,2
Toplam	457	100	472	100	929	100

$X^2=3,439$, $df=1$, $p=0,064$, $CV=65$ (%6,5)

Olguların %0,8'iamfetamin kullanmaktadırlar. Erkekler kadınlara göre daha fazla amfetamin kullanmaktadır.

Tablo 75. Olguların son 12 ay boyunca amfetamin (speed, pep) kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	0	0,0	5	2,3	5	1,2
Hayır	204	100	217	97,7	421	98,8
Toplam	204	100	222	100	426	100

$X^2=4,649$, $df=1$, $p=0,031$, $CV=568$ (%57,1)

Olguların son 12 ayda amfetamin kullanımını %1,2'dir.

Tablo 76. Olguların son 30 gün boyunca amfetamin (speed, pep) kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	0	0,0	4	1,9	4	1,0
Hayır	185	100	203	98,1	388	99,0
Toplam	185	100	207	100	392	100

$X^2=3,612$, $df=1$, $p=0,057$, $CV=602$ (%60,6)

Olguların son 30 günde amfetamin kullanımını %1,0'dır.

Tablo 77. Olguların son 30 gün boyunca kaç gün amfetamin (speed, pep) kullandıklarının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Her gün veya hemen her gün	0	0,0	3	60,0	3	50,8
Haftada birkaç kez	0	0,0	1	20,0	1	16,7
Haftada en az bir kez	0	0,0	1	20,0	2	33,3
Haftada bir kez den az	1	100	0	0,0	0	0,0
Toplam	1	100	1	100	6	100

$X^2=2,400$, $df=2$, $p=0,301$, $CV=988$ (%99,4)

Tablo 78. Olguların ecstasy kullanan birilerini tanıma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	18	3,8	65	13,3	83	8,7
Hayır	451	96,2	424	86,7	875	91,3
Toplam	469	100	489	100	958	100

$X^2=27,042$, $df=1$, $p=0,000$, $CV=36$ (%3,6)

Olgular %8,7'siestasy kullanan birilerini tanımaktadırlar.

Tablo 79. Olguların ecstasy kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	3	0,7	12	2,5	15	1,6
Hayır	456	99,3	463	97,5	919	98,4
Toplam	459	100	475	100	934	100

$X^2=5,181$, $df=1$, $p=0,023$, $CV=60$ (%6,0)

Olguların %1,6'siestasy kullanmaktadırlar. Erkekler kadınlara göre daha fazla ecstasy kullanmaktadır.

Tablo 80. Olguların son 12 ay boyunca ecstasy kullanma sıklığı

Yaş	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	1	0,5	8	3,7	9	2,2
Hayır	196	99,5	209	96,3	405	97,8
Toplam	197	100	217	100	414	100

$X^2=4,907$, $df=1$, $p=0,027$, $CV=580$ (%58,4)

Olguların son 12 ayda ecstasy kullanımını %2,2'dir.

Tablo 81. Olguların son 30 gün boyunca ecstasy kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	1	0,5	4	1,9	5	1,3
Hayır	185	99,5	204	98,1	389	98,7
Toplam	186	100	208	100	394	100

$X^2=1,504$, $df=1$, $p=0,220$, $CV=600$ (%60,4)

Olguların son 30 günde ecstasy kullanımını %1,3'dür.

Tablo 82. Olguların son 30 gün boyunca kaç gün ecstasy kullandıklarının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Her gün veya hemen her gün	1	33,3	2	28,6	3	30,0
Haftada birkaç kez	1	33,3	5	71,4	6	60,0
Haftada en az bir kez	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Haftada bir kez den az	1	33,3	0	0,0	1	10,0
Toplam	3	100	7	100	10	100

$X^2=2,857$, $df=2$, $p=0,240$, $CV=984$ (%99,0)

Olgularda 3 kişi hergüncstasy kullanmaktadır.

Tablo 83. Olguların ilk defa ne zaman ecstasy kullandıklarının dağılımı

Yaş	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
15 yaşından önce	0	0,0	1	10,0	1	8,3
15-20 yaş arası	0	0,0	5	50,0	5	41,7
20-30 yaş arası	0	0,0	3	30,0	3	25,0
30 yaşından sonra	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Bilmeme-hatırlamama	2	100	1	10,0	3	25,0
Toplam	2	100	10	100	12	100

$X^2=7,200$, $df=3$, $p=0,066$, $CV=982$ (%98,8)

Olgularda 15 yaş öncesinde de ecstasy kullanmaktadır.

Tablo 84. Olguların kokain kullanan birilerini tanıma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	17	3,7	40	8,2	57	6,0
Hayır	448	96,3	445	91,8	893	94,0
Toplam	465	100	485	100	950	100

$X^2=8,874$, $df=1$, $p=0,003$, $CV=44$ (%4,4)

Olgular %6,0' ikokain kullanan birilerini tanımaktadırlar.

Tablo 85. Olguların kokain kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	4	0,9	11	2,3	15	1,6
Hayır	452	99,1	459	97,7	911	98,4
Toplam	456	100	470	100	926	100

$X^2=3,110$, $df=1$, $p=0,078$, $CV=68$ (%6,8)

Olguların %1,6'si kokain kullanmaktadırlar. Erkekler kadınlara göre daha fazla kokain kullanmaktadır.

Tablo 86. Olguların son 12 ay boyunca kokain kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	2	1,0	7	3,4	9	2,2
Hayır	196	99,0	201	99,6	397	97,8
Toplam	18	100	208	100	406	100

$X^2=2,596$, $df=1$, $p=0,107$, $CV=588$ (%59,2)

Olguların son 12 ayda kokain kullanımını %2,2'dir.

Tablo 87. Olguların son 30 gün boyunca kokain kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	2	1,1	2	1,0	4	1,0
Hayır	184	98,9	199	99,0	383	99,0
Toplam	186	100	201	100	387	100

$X^2=0,006$, $df=1$, $p=0,938$, $CV=607$ (%61,1)

Olguların son 30 günde kokain kullanımını %1,0'dır.

Tablo 88. Olguların son 30 gün boyunca kaç gün kokain kullandıklarının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Her gün veya hemen her gün	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Haftada birkaç kez	1	33,3	0	0,0	1	16,7
Haftada en az bir kez	0	0,0	1	33,3	1	16,7
Haftada bir kez den az	2	66,7	2	66,7	4	66,7
Toplam	3	100	3	100	6	100

$X^2=2,000$, $df=2$, $p=0,368$, $CV=988$ (%99,4)

Olgularda hergün kokain kullanan birey tebit edilmemiştir..

Tablo 89. Olguların ilk defa ne zaman kokain kullandıklarının dağılımı

Yaş	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
15 yaşından önce	0	0,0	1	11,1	1	7,7
15-20 yaş arası	1	25,0	2	22,2	3	23,1
20-30 yaş arası	1	25,0	5	55,6	6	46,2
30 yaşından sonra	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Bilmeme-hatırlamama	2	50,0	1	11,1	3	23,1
Toplam	4	100	9	100	13	100

$X^2=2,829$, $df=3$, $p=,419$, $CV=981$ (%98,7)

Olgularda 15 yaş öncesinde de kokain kullanımı bulunmaktadır.

Tablo 90. Olguların eroin kullanan birilerini tanıma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	19	4,1	52	10,8	71	7,5
Hayır	442	95,9	428	88,9	870	92,5
Toplam	461	100	480	100	941	100

$X^2=15,186$, $df=1$, $p=0,000$, $CV=53$ (%5,3)

Olgular %7,5' ieroin kullanan birilerini tanımaktadırlar.

Tablo 91. Olguların eroin kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	1	0,2	7	1,5	8	0,9
Hayır	449	99,8	456	98,5	905	99,1
Toplam	450	100	463	100	913	100

$X^2=4,370$, $df=1$, $p=0,037$, $CV=81$ (%8,1)

Olguların %0,5' iamfetamin kullanmaktadırlar. Erkekler kadınlara göre daha fazla eroin kullanmaktadır.

Tablo 92. Olguların son 12 ay boyunca eroin kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	0	0,0	4	1,9	4	1,0
Hayır	190	100	204	98,1	394	99,0
Toplam	190	100	208	100	398	100

$X^2=3,691$, $df=1$, $p=0,055$, $CV=596$ (%6,0)

Olguların son 12 ayda eroin kullanımını %1,0' dir.

Tablo 93. Olguların son 30 gün boyunca eroin kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	0	0,0	2	1,0	2	0,5
Hayır	179	100	200	99,0	379	99,5
Toplam	179	100	202	100	381	100

$X^2=1,782$, $df=1$, $p=0,182$, $CV=613$ (%61,7)

Olguların son 30 günde eroin kullanımını %0,5'dir.

Tablo 94. Olguların son 30 gün boyunca kaç gün eroin kullandıklarının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Her gün veya hemen her gün	0	0,0	1	100	1	50,0
Haftada birkaç kez	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Haftada en az bir kez	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Haftada bir kez den az	1	100	0	0,0	1	50,0
Toplam	1	100	1	100	2	100

$X^2=2,000$, $df=1$, $p=0,157$, $CV=992$ (%99,8)

Olgularda son 30 günde yalnızca 1 kişi hergüneroin kullanmaktadır.

Tablo 95. Olguların ilk defa ne zaman eroin kullandıklarının dağılımı

Yaş	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
15 yaşından önce	0	0,0	0	0,0	0	0,0
15-20 yaş arası	0	0,0	2	40,0	2	28,6
20-30 yaş arası	0	0,0	2	40,0	2	28,6
30 yaşından sonra	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Bilmeme-hatırlamama	2	100	1	20,0	3	42,9
Toplam	2	100	5	100	7	100

$X^2=3,733$, $df=2$, $p=0,155$, $CV=987$ (%99,3)

Olgularda 15 yaş öncesinde eroin kullanan bulunmaktadır.

Tablo 96. Olguların LSD ('trips', 'asit') kullanan birilerini tanıma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	6	1,3	11	2,3	17	1,8
Hayır	457	98,7	473	97,7	930	98,2
Toplam	463	100	484	100	947	100

$X^2=1,281$, $df=1$, $p=0,258$, $CV=47$ (%4,7)

Olgular %1,8'i LSD kullanan birilerini tanımaktadırlar.

Tablo 97. Olguların LSD ('trips', 'asit') kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	2	0,4	6	1,3	8	0,9
Hayır	451	99,6	463	98,7	914	99,1
Toplam	453	100	469	100	922	100

$X^2=1,880$, $df=2$, $p=0,170$, $CV=72$ (%7,2)

Olguların %0,9'u LSD kullanmaktadırlar. Erkekler kadınlara göre daha fazla LSD kullanmaktadır.

Tablo 98. Olguların son 12 ay boyunca LSD ('trips', 'asit') kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	1	0,5	5	2,4	6	1,5
Hayır	192	99,5	203	97,6	395	98,5
Toplam	193	100	208	100	401	100

$X^2=2,415$, $df=1$, $p=,120$, $CV=593$ (%59,7)

Olguların son 12 ayda LSD kullanımı %1,5'dir.

Tablo 99. Olguların son 30 gün boyunca LSD ('trips', 'asit') kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	1	0,5	5	2,4	6	1,5
Hayır	182	99,5	202	97,6	384	98,5
Toplam	183	100	207	100	390	100

$X^2=2,240$, $df=1$, $p=0,134$, $CV=604$ (%60,8)

Olguların son 30 günde LSD kullanımı %1,5'dir.

Tablo 100. Olguların son 30 gün boyunca kaç gün LSD ('trips', 'asit') kullandıklarının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Her gün veya hemen her gün	0	0,0	0	0	0	28,6
Haftada birkaç kez	0	0,0	0	0	0	0,0
Haftada en az bir kez	1	50,0	1	20,0	2	28,6
Haftada bir kez den az	1	50,0	4	80,0	5	42,9
Toplam	2	100	5	100	7	100

$X^2=1,283$, $df=2$, $p=0,526$, $CV=987$ (%99,3)

Olgularda hergün LSD kullanan bulunmamaktadır.

Tablo 101. Olguların ilk defa LSD ('trips', 'asit') kullanma yaşlarının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
15 yaşından önce	0	0,0	1	16,7	1	11,1
15-20 yaş arası	1	33,3	3	50,0	4	44,4
20-30 yaş arası	0	0,0	1	16,7	1	11,1
30 yaşından sonra	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Bilmeyenler, hatırlamayanlar	2	66,7	1	16,7	3	33,3
Toplam	3	100	5	100	8	100

$X^2=2,625$, $df=3$, $p=0,453$, $CV=985$ (%99,1)

Olgularda 15 yaş öncesinde de LSD kullanımı bulunmaktadır.

Tablo 102. Olguların kodeinli şurup kullanan birilerini tanıma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	9	1,9	15	3,1	24	2,5
Hayır	455	98,1	467	96,9	922	97,5
Toplam	464	100	482	100	946	100

$X^2=1,314$, $df=1$, $p=0,252$, $CV=48$ (%4,8)

Olgular %2,5' ikodeinli şurup kullanan birilerini tanımaktadırlar.

Tablo 103. Olguların kodeinli şurup kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	1	0,2	7	1,5	10	1,1
Hayır	450	99,3	459	98,5	909	98,9
Toplam	453	100	466	100	919	100

$X^2=1,506$, $df=1$, $p=0,220$, $CV=75$ (%7,5)

Olguların %1,1' ikodeinli şurup kullanmaktadırlar. Erkekler kadınlara göre daha fazla kodeinli şurup kullanmaktadır.

Tablo 104. Olguların son 12 ay boyunca kodeinli şurup kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	1	0,5	2	1,0	3	0,7
Hayır	191	99,5	208	99,0	399	99,3
Toplam	192	100	210	100	402	100

$X^2=3,811$, $df=2$, $p=0,149$, $CV=592$ (%59,6)

Olguların son 12 ayda kodeinli şurup kullanımı %0,7'dir.

Tablo 105. Olguların son 30 gün boyunca kodeinli şurup kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	0	0,0	1	0,5	1	0,3
Hayır	178	100	203	99,5	381	99,7
Toplam	178	100	204	100	382	100

$X^2 = 0,875$, $df=1$, $p=0,350$, $CV=612$ (%61,6)

Olguların son 30 günde kodeinli şurup kullanımı %0,3'dür.

Tablo 106. Olguların son 30 gün boyunca kaç gün kodeinli şurup kullanmasıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Her gün veya hemen her gün	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Haftada birkaç kez	0	0,0	1	100	1	50,0
Haftada en az bir kez	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Haftada bir kez den az	1	100	0	0,0	1	50,0
Toplam	1	100	1	100	2	100

$X^2 = 5,143$, $df=3$, $p=,162$, $CV=992$ (%99,8)

Olgularda hergünkodeinli şurup kullanan bulunmamaktadır.

Tablo 107. Olguların hap kullanan birilerini tanıma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	25	5,5	60	12,5	85	9,1
Hayır	432	94,5	419	87,5	851	90,9
Toplam	457	100	479	100	936	100

$X^2 = 14,101$, $df=1$, $p=0,000$, $CV=58$ (%5,8)

Olgular %9,1' ihap kullanan birilerini tanımaktadırlar.

Tablo 108. Olguların ilk defa kodeinli şurup kullanma yaşlarının dağılımı

Yaş	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
15 yaşından önce	0	0,0	1	14,3	1	11,1
15-20 yaş arası	0	0,0	3	42,9	3	33,3
20-30 yaş arası	0	0,0	2	28,6	2	22,2
30 yaşından sonra	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Bilmeyenler, hatırlamayanlar	2	100	1	14,3	3	33,3
Toplam	2	100	7	100	9	100

$X^2 = 5,143$, $df=3$, $p=0,162$, $CV=985$ (%99,1)

Olgularda 15 yaş öncesinde de kodeinli şurup kullanmaktadır.

Tablo 109. Olguların hap kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	3	0,7	15	3,2	18	2,0
Hayır	444	99,3	447	96,8	891	98,0
Toplam	447	100	462	100	909	100

$X^2 = 7,765$, $df=1$, $p=0,005$, $CV=85$ (%8,6)

Olguların %2,0'ı hap kullanmaktadırlar. Erkekler kadınlara göre daha fazla hap kullanmaktadır.

Tablo 110. Olguların son 12 ay boyunca hap kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	1	0,5	10	4,8	11	2,8
Hayır	188	99,5	197	95,2	385	97,2
Toplam	189	100	207	100	396	100

$X^2 = 6,770$, $df=1$, $p=0,009$, $CV=598$ (%60,2)

Olguların son 12 ayda hap kullanımını %2,8'dir.

Tablo 111. Olguların son 30 gün boyunca hap kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	1	0,5	7	3,5	8	2,1
Hayır	181	99,5	195	96,5	376	97,9
Toplam	182	100	202	100	384	100

$X^2 = 3,990$, $df=1$, $p=,046$, $CV=610$ (61,4)

Olguların son 30 günde hap kullanımını %2,1'dir.

Tablo 112. Olguların anabolizansteroid kullanan birilerini tanıma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	15	3,2	21	4,4	36	3,8
Hayır	448	96,8	460	95,6	908	96,2
Toplam	463	100	481	100	944	100

$X^2 = ,816$ $df=1$, $p=0,366$, $CV=50$ (%5,0)

Olgular %3,8'ianabolizansteroid kullanan birilerini tanımaktadırlar.

Tablo 113. Olguların son 30 gün boyunca kaç gün hap kullandıklarının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Her gün veya hemen her gün	0	0,0	3	42,9	3	37,5
Haftada birkaç kez	0	0,0	2	28,6	2	25,0
Haftada en az bir kez	0	0,0	1	14,3	1	12,5
Haftada bir kez den az	1	100	1	14,3	2	25,0
Toplam	1	100	7	100	8	100

$X^2 = 3,429$, $df=3$, $p=0,330$, $CV=986$ (99,2)

Olgularda 3 kişi hergünhap kullanmaktadır.

Tablo 114. Olguların ilk defa hap kullanma yaşlarının dağılımı

Yaş	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
15 yaşından önce	0	0,0	1	8,3	1	7,1
15-20 yaş arası	0	0,0	5	41,7	5	35,7
20-30 yaş arası	0	0,0	5	41,7	5	35,7
30 yaşından sonra	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Bilmeyenler, hatırlamayanlar	2	100	1	8,3	3	21,4
Toplam	2	100	12	100	14	100

$X^2 = 8,556$, $df=3$, $p=0,036$, $CV=980$ (%98,6)

Olgular 15 yaş öncesinde de hap kullanmaktadır.

Tablo 115. Olguların anabolizansteroidkullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	3	0,7	5	1,1	8	0,9
Hayır	450	99,3	459	98,9	909	99,1
Toplam	453	100	464	100	917	100

$X^2 = 0,457$, $df=1$, $p=0,499$, $CV=77$ (%7,7)

Olguların %0,9'uanabolizansteroid kullanmaktadırlar. Erkekler kadınlara göre daha fazla anabolizansteroidkullamaktadır.

Tablo 116. Olguların son 12 ay boyunca anabolizansteroidkullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	0	0,0	2	0,9	2	0,5
Hayır	195	100	210	99,1	405	99,5
Toplam	195	100	212	100	407	100

$X^2 = 1,847$, $df=1$, $p=0,174$, $CV=587$ (%59,1)

Olguların son 12 ayda anabolizansteroid kullanımını %0,5'dir.

Tablo 117. Olguların son 30 gün boyunca anabolizansteroidkullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	0	0,0	1	0,5	1	0,3
Hayır	184	100	206	99,5	390	99,7
Toplam	184	100	207	100	391	100

$X^2 = 0,891$, $df=1$, $p=0,345$, $CV=603$ (%60,7)

Olguların son 30 günde amfetamin kullanımı %0,3'dür.

Tablo 118. Olguların son 30 gün boyunca kaç gün anabolizansteroidkullandıklarının dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Her gün veya hemen her gün	0	0,0	1	100	1	20,0
Haftada birkaç kez	1	25,0	0	0,0	1	20,0
Haftada en az bir kez	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Haftada bir kez den az	3	75,0	0	0,0	3	60,0
Toplam	4	100	1	100	5	100

$X^2 = 5,000$, $df=2$, $p=0,082$, $CV=989$ (%99,5)

Olgularda 1 kişi hergün anabolizansteroid kullanmaktadır.

Tablo 119. Olguların ilk defa anabolizansteroid kullanma yaşlarının dağılımı

Yaş	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
15 yaşından önce	0	0,0	0	0,0	0	0,0
15-20 yaş arası	0	0,0	2	50,0	2	33,3
20-30 yaş arası	0	0,0	1	25,0	1	16,7
30 yaşından sonra	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Bilmeyenler, hatırlamayanlar	2	100	1	25,0	3	50,0
Toplam	2	100	4	100	6	100

$X^2 = 3,000$, $df=2$, $p=0,223$, $CV=988$ (%99,4)

Olgularda 15 yaş öncesinde anabolizansteroid kullanımı bulunmamaktadır.

Tablo 120. Olguların hayat boyu herhangi bir psikoaktif madde kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	48	11,7	63	14,7	111	13,2
Hayır	363	88,3	365	88,3	728	86,8
Toplam	411	100	428	100	839	100

$X^2 = 1,689$, $df=1$, $p=0,194$, $CV=2$ (%0,2)

Olguların %13,2'si hayat boyu en az bir kez sigara ve alkol dışında herhangi bir psikoaktif madde kullanmaktadırlar. Erkekler ve kadınların oranı birbirine yakındır.

Tablo 121. Olguların hayat boyu herhangi bir yasadışı madde kullanma sıklığı

	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	20	4,7	49	11,2	69	8,0
Hayır	404	95,3	392	88,9	796	92,0
Toplam	424	100	441	100	865	100

$X^2 = 12,732$, $df=2$, $p=0,002$, $CV=2$ (%0,2)

Olguların %8,0'ı hayatboyu en az bir kez sigara ve alkol dışında yasadışı bir psikoaktif madde kullanmaktadır. Erkekler ve kadınlardan daha fazla kullanmaktadır.

Tablo 122. Olguların uyuşturucu ilacı almaya başladıkları yaşların dağılımı

Yaş	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
12 ve öncesi	0	0	1	3,3	1	2,4
13	1	8,3	1	3,3	2	4,8
14	2	16,7	2	6,7	4	9,5
15	0	0,0	1	3,3	1	2,4
16	0	0,0	4	13,3	4	9,5
17	1	8,3	5	16,7	6	14,3
18 ve üzeri	8	66,7	16	53,3	24	57,1
Toplam	12	100	30	100	42	100

$X^2 = 4,433$, $df=6$, $p=0,618$, $CV=952$ (%95,8)

Olgularda 12 yaş öncesinde de sigara ve alkol dışında psikoaktif madde kullanımına başlandığı görülmektedir.

Tablo 123. Olguların yasadışı madde kullanan ve kullanmayanların bazı sosyodemografik özelliklerinin karşılaştırılması

	Kullanan		Kullanmayan		x ²	p
	N	%	N	%		
Cinsiyet						
Kadın	15	23,8	475	51,1	17,618	0,000**
Erkek	48	76,2	454	48,9		
Yaş grubu						
18-29	38	60,3	267	28,9	35,989	0,000**
30-39	15	23,8	210	22,7		
40-49	9	14,3	182	19,7		
50-59	1	1,6	138	14,9		
60 ve üzeri	0	0,0	128	13,8		
Eğitim durumu						
Hiç okula gitmeyen	0	0,0	28	3,0	7,337	0,119
İlkokul	8	12,9	203	22,0		
Ortaokul	12	19,4	106	11,5		
Lise	21	33,9	302	32,8		
Üniversite	21	33,9	283	30,7		
Doğum yeri						
Kıbrıs	34	54,0	574	61,7	4,720	0,094
Türkiye	25	39,7	335	36,0		
Diğer	4	6,3	21	2,3		
Kimlerle yaşadığı						
Ailesiyle yaşayanlar	44	71,0	774	85,0	8,488	0,004*
Ailesiyle yaşamayanlar	18	29,0	137	15,0		
Yaşamlarını geçirdikleri yer						
Köy	11	17,5	417	44,9	19,412	0,000**
Şehir	48	76,2	487	52,5		
Şehir Dışı Mahalle	4	6,3	24	2,6		
Dinin önemi						
Önemli	32	50,8	426	48,5	10,958	0,004**
Kısmen Önemli	17	27,0	364	41,4		
Önemli değil	14	22,2	89	10,1		

**p>0,001, *p>0,005

Olgular incelendiğinde erkekler kadınlara göre daha yoğun olarak yasadışı psikoaktif madde kullanmaktadır. Yoğunlukla yasadışı maddeler 18-29 yaş aralığında kullanımın olduğu görülmektedir. Şehirlerde köylere göre daha fazla yasadışı madde kullanılmaktadır. Eğitim, dine verilen önem veya ailesiyle yaşamak yasadışı madde kullanımına engel olamamaktadır.

Tablo 124. KKTC’de 2003, 2008, 2013 ve 2015 yıllarında yapılan psikoaktif madde yaygınlık ev çalışmalarının karşılaştırılması.

Psikoaktif Maddeler	2003	2008	2013	2015
	Yaygınlık	Yaygınlık	Yaygınlık	Yaygınlık
	Araştırması	Araştırması	Araştırması	Araştırması
	%	%	%	%
Sigara	65,4	66	62,1	62,7
Alkol	2,3	77,1	68,5	72,1
Yatıştırıcı-Sakinleştirici	2	2,0	1,9	5,7
Esrar	9	6,0	7,7	4,5
Amfetamin	5	1,1	0,3	1,2
Ecstasy	9	2,9	2,0	1,5
Kokain	0,1	1,1	1,0	1,3
Eroin	2	0,9	0,8	0,8
LSD	1	0,4	0,3	0,7
Uçucu	6	1,0	1,2	1,4
Bonzai	-	-	3,0	3,5
Kodeinli şurup		-	0,3	0,8
Herhangi	9	8,5	8,5	13,2
Yasa Dışı	0	8,0	8,4	8,0

Sigara ve alkol kullanımında geçmiş yıllara göre belirgin değişiklik bulunmamaktadır. Yasal maddeler arasında ise uçucu kullanımında belirgin bir değişiklik olmamakla beraber yatıştırıcı ve sakinleştirici ilaç kullanımında geçmiş yıllara göre belirgin artış bulunmaktadır. Yasadışı maddeler arasında esrar kullanımı geçmiş yıllara göre düşme görülürken bonzai kullanımının yükseldiği görülmektedir. Ecstasy de geçmiş yıllara göre popülaritesini kaybettiği görülmektedir. Diğer yasadışı maddelerin ise geçmiş yıllara göre belirgin değişikliği bulunmamakta ve kullanımları düşük oranda olduğu izlenmektedir. Hayatboyu en az bir kez herhangi bir sigara ve alkol dışındaki psikoaktif madde kullanımı yaygınlığı %13,2’dir ve geçmiş yıllara göre artmıştır. Yasadışı madde kullanımı ise %8,0’dır.

TARTIŞMA

Bu çalışma psikoaktif madde kullanımının KKTC’de giderek artmakta olduğunu ve son yıllarda madde tercihlerinin değiştiğini göstermiştir. Çalışma 2003, 2008 ve 2013 yıllarındaki psikoaktif madde kullanım yaygınlığını belirlemeye yönelik yapılan ev çalışmalarının devamı niteliğinde olup, KKTC genelini kapsamaması, aynı yaş grubuna uygulanması ve aynı soruları içeren anket formu kullanılması nedeniyle KKTC’deki artış oranlarını ve değişen madde tercihlerini izlememizi sağlamıştır.

Sigara Kullanımı

Çalışmamızda hayat boyu en az bir kez sigara kullanım oranı %62,7 olarak bulunmuştur. Hayat boyu sigara kullanım oranı 2003’de %44,7 (Çakıcı ve ark., 2003), 2008’de %64 (Çakıcı ve ark. 2014), 2013’de ise %62,1 (Tutar, 2014) olarak tespit edilmiştir. KKTC’de lise gençliğinde yapılan çalışmalar hayatboyu en az bir kez sigara kullanımının %26,8 ile %47,2 arasında olduğunu göstermektedir (Çakıcı ve Çakıcı, 1996; 1999; Çakıcı ve ark., 2000; Eş, 2011). 2012 yılında da üniversite öğrencilerine yapılan anket çalışması sonucunda öğrencilerin yaşam boyu sigara içme oranı %69,5 bulunmuştur (Çakıcı ve ark., 2010). Tüm bu bulgular, lise yaşamından erişkinlik yaşamına geçildiğinde hayatboyu sigara kullanım oranlarının arttığını ortaya koymaktadır.

KKTC’de şimdiki sigara kullanım yaygınlığı %41,8 bulunmuştur. Dünya bankası verilerine göre, sigara içme yaygınlığı Doğu Asya ve Pasifik’te %34, Avrupa ve Orta Asya’da %35, Latin Amerika ve Karayipler’de %32, Orta Doğu ve Kuzey Afrika’da %21, Güney Asya’da %20 ve Sahra altı Afrikası’nda ’dır (Anderson, 2006). Bu verilerden yola çıkarak sigara yaygınlığının dünyada en yüksek olduğu bölge Avrupa ve Orta Asya ülkeleri olduğu anlaşılmaktadır. Kıbrıs’taki sigara kullanımının yaygınlığı hem dünya ortalamasından, hem de

bulunduğu bölge itibarı ile de Avrupa ortalamasından yüksektir. Daha spesifik olarak baktığımızda Amerika'da 50 eyalet ile Kolombiya Cumhuriyetinde telefonda anket uygulanması sonucu elde edilen 2009-2010 verilerinin kullanıldığı bir yetişkin çalışmasının bulguları (King ve ark., 2012) ile İran'ın başkenti Tahran'da yapılan anket çalışması sonuçlarına (Fotouhi ve ark., 2009) göre değerlendirildiğinde Kıbrıs'ta sigara içme oranının yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca KKTC'deki sigara kullanım oranları El Salvador (%42,7), Guatemala (%43,1) ve Honduras (%43,8) gibi Latin Amerika ülkelerinin oranlarıyla (Tong ve ark., 2011) benzerlik göstermektedir. Ancak bizim çalışmamızın bulgularından daha yüksek oranlar da Ukrayna (%66,8), Rusya (%63) ve Türkiye (%60,3) gibi ülkelerde bulunmaktadır (Ögel ve ark., 2003; Bobak ve ark., 2006).

Alkol kullanımı

Çalışmada yetişkinlerde yaşam boyu alkol kullanma sıklığı %72,1 olarak bulunmuştur. Yaşam boyu en az bir kez alkol kullanımı 2003 yılındaki çalışmada %82,1, 2008 yılındaki çalışmada %77,1, 2013 yılındaki çalışmada ise %68,5 olduğu belirlenmiştir. Tüm bu veriler karşılaştırıldığında KKTC'deki alkol kullanımının yüksek oranlarda kullanıldığı görülmektedir. Lise çalışmasında hayat boyu en az bir kez alkol kullanım oranı %85,9 (Çakıcı ve ark., 2010) iken, üniversite öğrencilerinde yapılan çalışmada ise %81,0 (Çakıcı ve ark., 2014) düzeyinde bulunmuştur. İstanbul'da 15 ayrı ilde yapılan bir lise çalışmasının sonucunda alkol kullanma yaygınlığı %51,2 (Ögel ve ark., 2006), üniversite öğrencilerinde yaygınlık oranları ise %30-%76 arasında bulunmuştur (Altındağ ve ark., 2005; Yılmaz ve ark., 2007). Avustralya ve Amerika Birleşik Devletlerinde 1995, 1998, 2001, 2002 ve 2004 yıllarındaki alkol kullanım oranlarının karşılaştırıldığı bir çalışmada ise Avustralya'da yaşam boyu alkol kullanım oranı %87,8-90,4, Amerika Birleşik Devletlerinde ise yaşam boyu alkol kullanımının %83,7-84,8 arasında olduğu bildirilmiştir (Maxwell ve ark., 2006). Bu

sonuçlarla kıyaslandığında KKTC’de geçmiş yıllardaki alkol kullanım yaygınlığı, Avustralya ve Amerika ile benzerlik göstermektedir. Buna karşın KKTC’deki alkol kullanımını ortak tarih ve kültür değerlerine sahip Türkiye (Çakıcı ve ark. 2014) ile karşılaştırıldığında ise farklılık göstermekte ve daha yüksek kullanım oranlarının bulunduğu görülmektedir (World Health Organization, 2004). Kıbrıs’ın turistik bir ada olmasının, görsel ve yazılı medyada serbestçe yapılan reklamlar bulunmasının, yasal düzenlemelerin eksikliğinin alkol kullanımının yüksek oranlarda kullanılmasına yol açmaktadır. Ayrıca üniversitelerin genç nüfuslara sahip olmasının, alkolün kolay erişilebilir konumunun, özendirici sunumların, düşük fiyatların ve kültürel nedenlerin de alkol kullanımının artmasında etkili olduğu bildirilmektedir (Çakıcı ve ark., 2003; Çakıcı ve ark., 2010).

Diğer Psikoaktif Madde (DPM) kullanımı

Çalışmada bireylerin herhangi bir madde kullanma oranı %13,2 iken, yasadışı madde kullanma sıklığı %8 olarak bulunmuştur. Yasadışı madde kullanma oranları 2003 yılında %3,0, 2008 yılında %7,7 ve 2013 yılında ise 8,4’dür. KKTC’de yasadışı madde kullanım oranı Kamboçya (%4), Çin (%6), Hong Kong (%0,5), Endonezya (%2,5), Makao (%0,1), Malezya (%2,1), Myanmar (%0,9), Filipinler (%2,1) Vietnam (%0,2) ülkelerinden yüksek, Mısır (%9,6) ve Amerika’daki (10,3) kullanım oranlarına yakındır (Devaney ve ark., 2007; Chaloupka ve Weschler, 1997). Yeni Zelanda’da yasa dışı madde kullanım oranı ise (%77,3) KKTC’deki kullanım oranından belirgin bir şekilde yüksek olarak tespit edilmiştir (Boden ve ark., 2006). Dünya çapında 185 milyon yetişkinde yasa dışı madde kullanımını bulunduğu bildirilmektedir (Anderson, 2006).

Çalışmaya katılan bireylerde yaşam boyu esrar kullanma oranı %4,5 bulunmuştur. 2003’de ise esrar kullanımını %2,9 iken 2008 yılında %6,0 ve 2013 yılında ise %7,7 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada olduğu gibi KKTC’deki lise ve üniversite çalışmalarında da esrar

kullanılan yasa dışı maddeler içinde ilk sırayı almaktadır (Çakıcı ve ark., 2010; Çakıcı ve ark., 2014). Bu sonuç Dünya ile benzerlik göstermektedir. Dünya Uyuşturucu Madde Raporuna göre dünyadaki esrar kullanım oranları; Okyanusya %14.5, Orta ve batı Afrika %12.6, Kuzey Amerika %10.5, Afrika %8, Batı ve Orta Avrupa %6.9, Yakın ve Orta Doğu Asya %3.6, Asya %2, Doğu ve Güney Doğu Asya %0.9'dur (United Nation Office, 2014). Bu sonuçlarla kıyaslandığında KKTC'de esrar kullanımı Avrupa ortalamasıyla benzerlik gösterirken, Okyanusya, Amerika ve Afrika'dan düşük, ancak Asya ülkelerinden yüksektir.

Bonzai kullanımı son yıllarda en popülerleşen madde olarak karşımıza çıkmaktadır. Bonzai kullanımı KKTC'de son yıllarda çok hızlı bir şekilde yayılmakta ve kullanımı ucuz da olması nedeniyle giderek artmaktadır. Son yıllarda bonzainin yaygınlaşması esrar ve ekstazi kullanımının yerine geçtiği görülmektedir.

Ekstazi 2003'ten 2008'e belirgin bir artış göstererek kullanma oranı %0,9'dan %2,9'a yükselmiştir (Çakıcı, 2014). 2013 yılında ise 2.0'a (Tütar, 2014), 2015 yılında ise 1,5'e düşmüştür. Ekstazinin lise çalışmalarında 2004'e kadar son 8 yıl içinde KKTC'de 3 kat arttığı belirlenmiştir (Çakıcı ve ark., 2010). Ancak 2004 yılından itibaren ekstazinin yasadışı kapsamına alınması ve bonzai gibi daha popülerleşen maddelerin giderek yaygınlaşması nedeniyle son yıllarda ekstazi kullanımında düşüş yaşandığı görülmektedir.

Çalışmamızda yaşam boyu amfetamin, kokain, eroin ve LSD maddelerinin kullanım oranları %0,6-1,3 arasında bulunmuştur. 2003 yılında ise %0,1-0,5, 2008 yılında %0,4-1,1 ve 2013 yılında %0,3-1,0 arasında bulunmuştur. Kullanımda artış görülse de çok belirgin bir farklılık bulunamamıştır. Lise çalışmalarında bu maddelerin oranları %0,3-2,4 olarak, üniversite çalışmalarında da %0,3-1,8 bulunmuştur (Çakıcı ve ark., 2010; Çakıcı ve ark., 2014). Bizim çalışmamızda olduğu gibi lise ve üniversite gençliğinde de bu maddelerin kullanım oranlarının düşük olduğu görülmektedir. Bu oranlar amfetamin, kokain, eroin ve

LSD gibi maddelerin dünyanın pek çok yerinden KKTC’de daha düşük kullanıldığını göstermektedir (Lev-Ran ve ark., 2013; Merline ve ark., 2004).

Yaşam boyu yatıştırıcı ve sakinleştirici ilaçların kullanımında son yıllara göre ciddi bir artış bulunmaktadır. Her ne kadar yeşil reçeteye tabii kullanımı denetimli olan bu ilaçların kullanımı yüksek olması denetimin yetersizliğini ortaya koymaktadır. Uçucu maddelerin kullanımlarında da artış olduğu görülse de Türkiye, Amerika, Kanada ve Mısır ülkelerinin araştırma sonuçlarından elde edilen verilere göre uçucu kullanımı daha düşük olduğu görülmüştür (Lev-Ran ve ark., 2013; Boztaş ve Arısoy, 2010). Uçucu maddelerin ulaşımının kolay ve ucuz olması, yasal düzenlemelerin eksikliği nedenleriyle gençlerde yaygın olduğu bildirilmektedir(Çakıcı ve ark., 2010). Diğer maddelerle kıyaslandığında uçucu maddeleri kullanmaya başlama yaşının genellikle düşük olduğu bildirilmektedir (Ögel, 1997). KKTC’de olduğu gibi, Türkiye’de de uçucu madde kullanım yaşı oldukça düşük ve ergenlerde kullanımı yaygındır (Boztaş ve Arısoy, 2010).

Çalışmamızda KKTC genelinde madde kullanımının büyük ölçüde artmış olduğu gözler önüne serilmiştir. Genel olarak yasal ve yasadışı tüm maddelerin yaşam boyu kullanma oranlarının kadınlarda daha düşük değerlerde olduğu ortaya çıkmış ve yaygınlığın özellikle genç nüfusta ve erkeklerde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Son yıllarda sigara ve alkol kullanım oranlarında belirgin bir değişiklik olmamasına karşınDPM kullanımında geçmiş yıllara göre belirgin bir artış olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmamızda KKTC’de yetişkinler arasında esrar, ekstazi ve bonzai maddelerinin daha yaygın olarak kullanıldığı da belirlenmiştir. Bu sonuçlar sigara ve alkole yönelik toplum genelinde önleme programlarının hazırlanması gerektiğini ortaya koymaktadır. Yasa dışı madde kullanımını önlemeye yönelik programlar hazırlanırken de özellikle esrar ve bonzaiye yönelik etkin önleme çalışmaları hazırlanmalıdır. KKTC’de giderek artan bu sosyal tehlikeye karşı bir ulusal devlet politikası

geliştirilmeli ve ilgili tüm kurumların işbirliği çerçevesinde multidisipliner bir yaklaşımla çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Altındağ, A., Yanık, M., Yengil, E., Karazeybek, H. (2005). Şanlıurfa'da üniversite öğrencilerinde madde kullanımı. *Bağımlılık Dergisi*, 6(2): 60-64.
- Affinnih, Y.H. (2002). Revisiting Sub-Saharan African Countries' Drug Problems: Health, Social, Economic Costs, and Drug Control Policy. *Substance Use & Misuse*, 37(3), 265-290.
- Anderson, P. (2006). Global Use Of Alcohol, Drugs and Tobacco. *Drug and Alcohol Review*, 25, 489-502.
- Bobak, M., Gilmore, A., McKee, M., et al. (2006). Changes in smoking prevalence in Russia, 1996- 2004. *Tob Control*, 15(2): 131- 135.
- Boden, J.M., Fergusson, D.M., Horwood, J.L. (2006). Illicit drug use and dependence in a newzealand birth cohort. *Aust N Z J Psychiatry*, 40, 156-163.
- Booth, M. (1996). *Haşhaştan Eroine: Uyuşturucunun 6000 yıllık Öyküsü*. Arıkan Ö(Çeviren). Sabah Kitapçılık ve San. Ve Tic. A. Ş. İstanbul.
- Botvin, G. (1995). Principles of prevention. RH Coombs, D Ziedonis. Handbook on Drug Abuse Prevention, Boston: Allyn & Bacon.
- Boyiadjis, G. (2004). *Step for Prevention of Drug Abuse: Findings of Pancyprian General Population Survey*. Kenthea Publication: Cyprus. p.11.
- Boztaş, M.H., Arısoy, Ö. (2010). Uçucu madde bağımlılığı ve tıbbi sonuçları. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2(4), 516-531.

- Castren, S., Salonen, A.H., Alho, H., Lahti, T., ve Simojoki, K. (2015). Past-year Gambling Behaviour Among Patients Receiving Opioid Substitution Treatment. *Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy*, 10(4), doi: 10.1186/1747-597X-10-4.
- Census of Population (2011). *Social and economic characteristics of population December 4, 2011*. North Cyprus, State Institute of Statistics, Printing Division.
- Chaloupka, F.J., Weschler, H. (1997). Price, tobacco control policies and smoking among young adults. *Journal of Health Economics*, 16, 359-373.
- Çakıcı, M. (1999). Madde Kullanıcılarının Özellikleri: Türkiye’de Çok Merkezli Bir Araştırma (Birinci Aşama). *3P Dergisi*, 7(1), 34-36.
- Çakıcı, M. (2000). *KKTC Araştırmaları ile Uyuşturucu Madde Kullanımı*. Lefkoşa: KKTC Devlet Basımevi.
- Çakıcı, M., Çakıcı, E. (2000). *K.K.T.C. Lise Gençliğinde Uyuşturucu Madde Kullanım Yaygınlığı 1996*. Lefkoşa: KKTC Başbakanlık Devlet Basımevi.
- Çakıcı, M., Çakıcı, E. (2000). *K.K.T.C. Lise Gençliğinde Uyuşturucu Madde Kullanım Yaygınlığı 1999*. Lefkoşa: KKTC Başbakanlık Devlet Basımevi.
- Çakıcı, M., Çakıcı, E., Subaşı, B. (2001). *KKTC Ortaokul Öğrencileri Arasında Madde Kullanım Yaygınlığı*. 8. Ulusal Sosyal Psikiyatri Kongresi Bilimsel Çalışmaları (28-31 Mayıs 2001, Lefkoşa), 176-182, Lefkoşa.
- Çakıcı, M., Çakıcı, E., Bekiroğulları, Z., et al. (2003). *Kuzey Kıbrıs’ta Madde Kullanımının Yaygınlığı*. Lefkoşa: KKTC Devlet Basımevi.
- Çakıcı, M., Karaokçu, H., Çamlıköylü, F. (2006). *KKTC’de Uyuşturucu Madde Kullanımı Raporu*. Uyuşturucu ile Mücadele ve Önleme Komisyonu (UMÖK), Lefkoşa: KKTC Başbakanlık Devlet Basımevi, 2006. Çakıcı M, Karaokçu H, Çamlıköylü F. KKTC’de Uyuşturucu Madde Kullanımı Raporu. Uyuşturucu ile Mücadele ve Önleme Komisyonu (UMÖK), Lefkoşa: KKTC Başbakanlık Devlet Basımevi.

Çakıcı, M., Çakıcı, E., ve Eş, A. (2010). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Lise Öğrencilerinde Psikoaktif Maddeleri Kullanma Yaygınlığı. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 11, 206-212.

Çakıcı, M., Çakıcı, E., Eş, A., Ergün, D. (2014). The Prevalence and Risk Factors of Substance Use Among University Students in Turkish Republic of Northern Cyprus. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 15, 108-115.

Çakıcı, M., Çakıcı, E., Karaaziz, M., Tutar, N., Eş, A. (2014). KTC’de Psikoaktif Maddelerin Kullanım Yaygınlıkları ve Risk Etkenleri. *Bağımlılık Dergisi*, 15(4), 159-166.

Darke, S., Degenhardt, L., Mattick, R. (2006). *Mortality among illicit drug users: epidemiology, causes and intervention*. Cambridge University Press.

Degenhardt, L., Chiu, W.T., Sampson, N., Kessler, R.C., Anthony, J.C., Angermeyer, M., Bruffaerts, R., Girolamo, G., Gureje, O. (2008). Toward a Global View of Alcohol, Tobacco, Cannabis, and Cocaine Use: Findings from the WHO World Mental Health Survey. *Plos Medicine*, 5(7), 1053-1067.

Derdiman, R.C. (2006). Uyuşturucu Maddeler Hakkında Genel Bilgi ve Uyuşturucu Maddelerle Mücadele Esasları. *Akademik Araştırmalar Dergisi*, 28, 103-122.

Devaney, L.M., Reid, G., Baldwin, S. (2007). Prevalence of illicit drug use in Asia and the Pacific. *Drug Alcohol Rev*, 26, 97-102.

Doğu Akdeniz Üniversitesi- Psikolojik Danışmanlık ve Araştırma Merkezi (2015). Kuzey Kıbrıs’ta Uyuşturucu Madde Çalışmaları Raporu. 20 Mayıs 2015 tarihinde <http://pdram.emu.edu.tr/wp-content/uploads/2012/11/Rapor.pdf> adresinden edinilmiştir.

Eş, A. (2015). Lise Öğrencilerinde Sigara, Alkol ve Psikoaktif Madde Kullanımı ile Stresle Başetme Yöntem, İve Kontrol Odağı İlişkisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.

- Evren, C., Ögel, K., Demirci, A. C., Evren, B., Yavuz, B. G. ve Bozkurt, M. (2014). Prevalance of Lifetime Tobacco, Alcohol and Drug Use Among 10 Grade Students in Istanbul. *KlinikPsikofarmakolojiBülteni*, 24(3), 201-210, doi: 10.5455/bcp.2014131023259.
- Fotouhi, A., Khabazkhoob, M., Hashemi, H., Mohammad. K. (2009). The prevalence of cigarettesmoking in residents of theran. *Ach Iran Med*, 12(4): 358-364.
- Gulliver, A., Farrer, L., Chan, J. KY., Tait, R.J., Bennett, K., Calexar, A.L., ve diğerleri. (2015). Technology-based Interventions for Tobacco and Other Drug Use in Univesity and College Students: a Systematic Review and Meta- Analysis. *Addiction Science & Clinical Practice*, doi: 10.1186/s13722-015-0027-4.
- Johnston, L. (2010a). *Monitoring the future: National results on adolescent drug use: Overview of key findings*. DIANE Publishing.
- Johnston, L. D. (2010b). *Monitoring the Future: National Survey Results on Drug Use, 1975 2008: Volume II: College Students and Adults Ages 19-50*. DIANE Publishing.
- Karakuş, G., Evlice, Y.E., ve Tamam, L. (2012). Psikiyatri Kliniğinde Yatan Hastalarda Alkol ve Madde Kullanım Bozukluğu Sıklığı. *Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 37(1), 37-48.
- Karaokçu, H. (2000). *Kuzey Kıbrıs'ta Uyuşturucunun Ucu. Ölüm Büyüsü*. Lefkoşa: Işık Kitabevi Yayınları.
- King, B.A., Dube, S.R, Tynan, M.A. (2012). Current Tobacco Survey. *Am J Public Health*, 102(11), 93-99.
- Köknel, Ö. (1983). *Alkolden Eroine Kişilikten Kaçış*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Lev-Ran, S., Strat, Y.L., Imtiaz, S., ve diğerleri. (2013). Gender differences in prevalence of substance used disorders among individuals with lifetime exposure to substances: results from a large representative sample. *The American Journal On Addiction*, 22, 7-13.

Madi, M. (2004). DrugTrade in Kyrgyzstan: Structure, Implications an Countermeasures. *Central AsianSurvey*, 23(3-4), 249-273.

Maxwell, J.C.,Tackett-Gibson, M., Dyer, J. (2006).Substanceuse in urban andruraltexas schooldistricts. *Drugs: Education, Preventionand Policy*,13(4): 327-339.

Merline, C.A.,O'Malley, P.M., Schulenberg, J.E., ve diğeri. (2004).Substanceuseamong adults 35 years of age: prevalence, adulthoodpredictorsandimpact of adolescent subsanceuse. *Am J PublicHealth*, 94(1), 96-102.

NationalInstitute on DrugAbuse. (2010). Drug, Brains, andBehavior: TheScience of Addiction. 20 Nisan 2015 <https://www.drugabuse.gov/sites/default/files/sciofaddiction.pdf>adresinden edinilmiştir.

NationalInstitute on AlcoholAbuseandAlcoholism (2015). AlcoholFactsandStatistics. 20 Nisan 2015 tarihinde <http://www.niaaa.nih.gov/> adresinden edinilmiştir.

Ögel, K. (1997). Uyuşturucu Maddeler ve Bağımlılık. İstanbul: İletişim Yayınları.

Ögel, K., Tamar, D., Özmen, E., et al. (2003). İstanbul örnekleminde sigara kullanım yaygınlığı. *Bağımlılık Dergisi*, 4 (3): 105-108.

Ögel, K., Taner, S., Eke, C.Y. (2006). Onuncu sınıf öğrencileri arasında tütün, alkol ve madde kullanım yaygınlığı: İstanbul örneklemini. *Bağımlılık Dergisi*, 7(1): 18-23.

Ögel, K., Taner, S., Eke, C. Y., Erol, B. (2004). Madde bağımlılığını önlemede öğretmen ve ebeveyn eğitimlerinin etkinliğinin değerlendirilmesi.*Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 5(4):213-221.

Sutherland , I.,Shepherd, J.P. (2001). Research Report: SocialDimensions of Adolescent SubstanceUse. *Addiction*, 96, 445-458.

Tong, V.T.,Turcios-Ruiz, R.,M, Dietz, P.M., England, L.J. (2011).Patternsandpredictors of currentcigarettesmoking in womenand men of reproductiveageecuador, El Salvador,

- Guatemala and Honduras. Rev. *PanamSaludPublica*, 30 (3): 240-247.
- TUBIM (2012). National Drug Report 2012. Ankara: Department of Anti-Smuggling and Organized Crime Publications.
- Tütar, N. (2014). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde Madde Kullanımının Yaygınlığı, 2013. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- UNODC. (2012). Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC), Dünya Uyuşturucu Raporu. Birleşmiş Milletler Yayınları, Sales No. E.12.XI.1., s. 1.
- United Nation Office On Drugs and Crime. (2014) World Drug Report, 2008. http://www.unodc.org/documents/wdr/WDR_2008/WDR_2008_eng_web.pdf. (01.12.2014 tarihinde ulaşıldı).
- World Health Organization. (2004). Department of Mental Health and Substance Abuse Geneva.
- World Health Organization (2009). *Global Health Risks: Mortality and Burden of Disease Attributable to Selected Major Risks*. World Health Organization.
- Warf, B. (2014). High Points: an Historical Geography of Cannabis. *Geographical Review*, 104(4), 414-438.
- Yılmaz, A., Can, Y., Bozkurt, M., ve Evren, C. (2014). Alkol ve Madde Bağımlılığında Remisyon ve Depreşme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 6(3), 243-256.
- Yılmaz, G., İbiş, S., Sevindi, T. (2007). Gazi Üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksek okulu öğrencilerinin sigara ve alkol kullanımının değerlendirilmesi. *Bağımlılık Dergisi*, 8(2): 85-90.